

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

แผนจัดการมลพิษ

พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กรมควบคุมมลพิษ
กันยายน ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. นโยบายและแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ	๒
๓. ผลการดำเนินงานที่สำคัญตามแนวทางการจัดการมลพิษภายใต้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๒๘
๔. สารสำคัญของกรอบแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๓๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง	๓๙
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด	๔๙
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ	๖๐
๕. การขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะหน่วยงานหลักในการเสนอนโยบายการจัดการมลพิษของประเทศ ได้จัดทำแผนจัดการมลพิษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการมลพิษของประเทศ ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงบริบทในระดับประเทศและระดับโลก และเป็นแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาประเทศด้านการจัดการมลพิษที่มีเป้าหมาย และทิศทางร่วมกัน ซึ่งแผนจัดการมลพิษฉบับแรก คือ แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และเมื่อปี ๒๕๖๐ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เนื่องจากประเทศไทย มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว และเป็นการ วางแนวทางการดำเนินงานด้านต่างๆ ในระยะยาวเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี กรมควบคุมมลพิษจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการมลพิษของประเทศไทยในระยะยาว และกำหนดแนวทางการดำเนินงานในแต่ละ ช่วงทุก ๕ ปี โดยในช่วงระยะ ๕ ปีแรก ได้จัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (เป็นแผนจัดการมลพิษ ในช่วงระยะที่ ๑) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ รวมทั้งนโยบายรัฐบาล การปฏิรูปประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการมลพิษ ที่สำคัญในระดับสากล โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในขณะนั้น โดยใช้กรอบแนวคิดบนหลักการของการพัฒนาที่มุ่งไปสู่เศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมให้เป็นสังคมของ การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และทุกภาคส่วนร่วมรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมและจัดการปัญหามลพิษ ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานและการพัฒนาที่ยั่งยืน

เนื่องด้วยแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะ ๕ ปีแรก สิ้นสุดลง กรมควบคุมมลพิษ จึงได้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามมาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในช่วงที่ผ่านมา และได้วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และได้พิจารณาให้สอดคล้องกับ บริบทและสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่วนหนึ่งจะต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับ การดำเนินวิถีชีวิตแบบใหม่ ภายหลังจากการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ การดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย โดยเฉพาะในสาขา การจัดการของเสีย รวมทั้งสถานการณ์ในอนาคต และได้คำนึงถึงนโยบายที่กระแสโลกให้ความสำคัญ เช่น การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) การพัฒนาสู่สังคมคาร์บอนต่ำ เป็นต้น

๒. นโยบายและแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ

๒.๑ นโยบายรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ประกอบด้วย นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน และนโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

นโยบายหลัก

นโยบายหลักด้านที่ ๕ การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย

๕.๒.๑ พัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว [Bio-Circular-Green (BCG) Economy] โดยนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมในการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมและบริการของท้องถิ่น ปรับระบบการบริหารจัดการการผลิตและระบบโลจิสติกส์ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการของเสียอุตสาหกรรมและขยะแบบคลัสเตอร์ระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชนในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดกลุ่มจังหวัด เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับกฎระเบียบทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

๕.๖.๖ แก้ปัญหาระบบระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียโดยพัฒนาระบบระบายน้ำ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนไม่ทิ้งขยะหรือของเหลือใช้ลงในท่อระบายน้ำ แม่น้ำ และทะเล รวมทั้งพัฒนาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในเขตเมือง โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายในการบริหารจัดการน้ำเสีย

นโยบายหลักด้านที่ ๑๐ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

๑๐.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล โดยเชื่อมโยงกับแผนบริหารจัดการน้ำ ๒๐ ปีของประเทศ เพิ่มผลิตผลในการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม

๑๐.๕ แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำและปลอดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) กำหนดมาตรการควบคุมการเผาพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก

๑๐.๖ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม อาทิ การจัดการขยะหรือของเสีย เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการผลิตหรือบริโภคที่หลากหลาย และทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๑๐.๘ แก้ไขปัญหาการจัดการขยะและของเสียอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการส่งเสริมและให้ความรู้ในการลดปริมาณขยะในภาคครัวเรือนและธุรกิจ การนำกลับมาใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณและต้นทุนในการจัดการขยะของเมือง และสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย รวมทั้งพัฒนาโรงงานกำจัดขยะและของเสียอันตรายที่ได้มาตรฐาน

นโยบายเร่งด่วน

การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม โดยจัดพื้นที่การเกษตรให้สอดคล้องกับระบบบริหารจัดการน้ำและคุณภาพของดินตาม Agri-Map แก้ไขปัญหาข้าวครบวงจร ส่งเสริมการใช้อย่างพารา ในภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ส่งเสริมการใช้ผลผลิตทางการเกษตร ในอุตสาหกรรมพลังงาน สร้างนวัตกรรมและเครื่องมือทางการเกษตรในราคาที่เข้าถึงได้เพื่อลดต้นทุนการผลิต ควบคุมมาตรฐานการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีในการเกษตร เพื่อนำไปสู่การลด ละ เลิกการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี โดยจัดหาสิ่งทดแทนที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร

๒.๒ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals- SDGs)

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘ ณ สำนักงานใหญ่ สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม ๑๙๓ ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระ การพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนา ของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ ได้มอบหมายให้ คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เป็นกลไกหลักในระดับประเทศ ในการขับเคลื่อนให้หน่วยงานไทย นำวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒๐๓๐ ไปปฏิบัติ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้ ให้กับภาคส่วนต่างๆ อนึ่ง คณะกรรมการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนชุดนี้ จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจ หน้าที่สำคัญในการเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลง หรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ การดำเนินงานของกรมควบคุมมลพิษ ดังนี้

๑) เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาล อย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

เป้าประสงค์ ๖.๓ ปรับปรุงคุณภาพน้ำ โดยการลดมลพิษ ขจัดกาทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมี อันตรายและวัตถุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ และการใช้ซ้ำที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืนทั่วโลก ภายในปี ๒๕๗๓

๒) เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความปลอดภัย ความต้านทานและ ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

เป้าประสงค์ ๑๑.๖ ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากรในเขตเมือง รวมถึง การให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศ และการจัดการของเสียของเทศบาล และการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน และของเสียอื่นๆ ภายในปี ๒๕๗๓

๓) เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ ๑๒.๔ บรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิด ตลอดจนวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้นด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และ ดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด

เป้าประสงค์ ๑๒.๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ จะต้องลดการเกิดของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำกลับมาใช้ซ้ำ

๔) เป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าประสงค์ ๑๓.๒ บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ

๕) เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่นๆ อย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ ๑๔.๑ ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภทอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงเศษซากขยะในทะเลและมลพิษจากธาตุอาหาร (Nutrient pollution) ภายในปี ๒๕๖๘

๒.๓ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๑) แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (หลัก)

(๑) เป้าหมาย ๔ ด้าน ดังนี้

๑.๑ อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืนมีสมดุล

๑.๒ ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ

๑.๓ ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

๑.๔ ยกกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๑ ประเด็นที่ ๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

๒.๑.๑ อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ โดยฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและการป้องกันตลิ่งและฝายชะลอน้ำ ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ระบบเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๒.๑.๒ ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสีเขียวอย่างยั่งยืน การสร้างการมีจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้บริโภคและผู้ผลิต การสร้างระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษในภาคการผลิตและการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการลดขยะเป็นศูนย์จัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จยั่งยืน การลดการปล่อยมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการจัดการการปล่อยมลพิษจากภาคการผลิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีมลพิษต่ำ โดยกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การมีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่เพียงพอและมีจัดการมลพิษได้เป็นไปตามมาตรฐาน มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้สินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๒ ประเด็นที่ ๓ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๑ จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล โดยปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล และบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมาย 3R (Reduce, Reuse, Recycle) พร้อมทั้งมีกลไกกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ

๒.๓ ประเด็นที่ ๔ พัฒนาคความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๑ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจัดให้มีน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมืองเพื่อการอยู่อาศัย การพาณิชย์และบริการ พร้อมระบบจัดการน้ำในเขตเมือง มีระบบแผนผังน้ำ ระบบกระจายน้ำดี ระบบรวบรวมน้ำเสีย ระบบระบายน้ำ สำหรับภาคบริการในเขตเมือง รวมถึงชุมชนเมือง ให้เพียงพอต่อความต้องการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพัฒนาระบบน้ำในเมืองที่มีความเชื่อมโยง มีแหล่งน้ำสำรองการใช้น้ำซ้ำในพื้นที่วิกฤต พร้อมทั้งจัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว รวมทั้งมีระบบดูแลน้ำภายในพื้นที่สำหรับผู้ใช้น้ำในนิคมเกษตร อุตสาหกรรมสมัยใหม่ พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ แหล่งท่องเที่ยว เกษตรพลังงาน เกษตรเพิ่มมูลค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๔ ประเด็นที่ ๕ ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศไทย

๒.๔.๑ พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพ

ในอนาคต มีการพัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย พร้อมทั้งพัฒนาความร่วมมือในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนกับประเทศอาเซียนและภูมิภาคอื่นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมของภูมิภาค

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

กรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและแผนในการจัดการมลพิษ ซึ่งจะไป ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อจะลดผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โดยกรมควบคุมมลพิษสนับสนุนการดำเนินงานในการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบน เศรษฐกิจสีเขียวด้วยการส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนให้ใช้กลไกทาง เศรษฐศาสตร์ในการจูงใจให้ผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้มีการสร้างระบบและ กลไก ในการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังและควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีระบบการจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ทั้งในเรื่องของการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การจัดการน้ำเสีย ในการจัดสร้างและฟื้นฟู ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และศักยภาพของท้องถิ่น ตลอดจนการดูแล รักษา ระบบบำบัดน้ำเสีย ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการน้ำเสียอย่างเป็น ระบบ มีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐาน ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด นำหลัก 3R มาใช้ในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ผลักดันให้ จังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ชุมชนอย่างถูกต้องในพื้นที่ตนเอง สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุนด้านการจัดการขยะและของเสียอันตราย มีการพัฒนา ปรับปรุง เร่งรัดการออกกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายการบริหารจัดการขยะ กฎหมายการบริหารจัดการขยะพลาสติก และมีการดำเนินงานความร่วมมือ ระหว่างประเทศ และการดำเนินงานตามพันธกรณีเพื่อบริหารจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน และป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายที่ ๑.๒ “ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ”

๒) แผนระดับที่ ๒ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

๒.๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(๑) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน (ด้านที่ ๑๘) (หลัก)

๑.๑ เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

เป้าหมาย : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

กรมควบคุมมลพิษได้กำหนดวิสัยทัศน์ “น้ำต้องสะอาด อากาศต้องบริสุทธิ์ หยุดปัญหามลพิษ เพื่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน” ซึ่งมีการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร ซึ่งจะส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน (ด้านที่ ๑๘) ที่ระบุว่า “สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน” ด้วย

๑.๒ แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (หลัก)

แนวทางการพัฒนา

๑) จัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเล คุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ โดยกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องพิจารณาสถานการณ์ของประเทศและของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มุ่งเน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า โดยการสร้างระบบภูมิคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและพื้นที่เสี่ยง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และคำนึงถึงกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม การลดและควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เป็นหลักการจัดการมลพิษตั้งแต่ต้นทาง และพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรองรับมลพิษของแหล่งน้ำ รวมถึงการประยุกต์ใช้ระบบอนุญาตการระบายมลพิษ และหลักการ ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

๒) จัดการคุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน โดยมีแนวทางและเป้าหมายที่สอดคล้องกับแนวโน้มสถานการณ์ในอนาคตทั้งในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว ครอบคลุมถึงการบริหารจัดการหรือการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่ โดยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศในรูปของปริมาณรวม และเชิงพื้นที่และกำหนดให้มีระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่ยังเป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ของตนเอง กำหนดมาตรการควบคุมปริมาณการจราจรหรือยานพาหนะในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นหรือพื้นที่เขตเมือง เมื่อเกิดภาวะวิกฤต รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านคุณภาพอากาศและเสียง เพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศเสียงและความสั่นสะเทือนในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งมีระบบการแจ้งเตือนปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงที่สามารถเข้าถึงและทันเหตุการณ์รวมถึงการป้องกันและลดปัญหามลพิษข้ามแดน

๓) จัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานครอบคลุมขยะชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากของเสียอุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและลดมลพิษจากขยะและของเสียอันตรายจากแหล่งกำเนิด การบริหารจัดการควบคุมมลพิษจากการบำบัด กำจัดขยะ และของเสียอันตราย โดยปรับปรุงฟื้นฟู สถานที่กำจัดขยะให้ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ออกประกาศสถานที่กำจัดขยะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ กำหนดให้มีระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ และ กำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุน ด้านการจัดการขยะและของเสียอันตราย การมีมาตรการในการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบครั้งเดียว รวมทั้ง มีมาตรการในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาบ่งคับใช้ ส่งเสริมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม การวางระบบการจัดการของเสีย ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ใหม่บางประเภทที่คาดจะเป็นปัญหาในอนาคต การสร้างกระบวนการรับรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับปัญหามลพิษจากการจัดการขยะและของเสียอันตรายที่ไม่ ถูกต้อง พร้อมทั้งทบทวนและตรวจสอบกลไกการบริหารจัดการขยะของประเทศทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง ในทุกภาคส่วนตั้งแต่ผู้ผลิตผู้นำเข้า ผู้บริการ ผู้บริโภค ผู้กำจัด และหน่วยงานกำกับดูแล การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชรัฐ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมของประเทศ บนฐานของความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่

๔) จัดการสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล จำกัด การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ส่งเสริมให้มีการลดและเลิกการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช สำหรับการทำการเกษตรทุกประเภทเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบมาตรฐานสากล ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม โดยให้มีข้อกำหนดสำหรับการทำ เกษตรทุกประเภท เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของสารเคมีเกษตรออกสู่สิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำใต้ดิน แม่น้ำ ลำคลอง แหล่งน้ำทะเล การชะล้างและตกค้างในดิน รวมทั้งการฟุ้งกระจายในอากาศ โดยจะต้องเป็น ความรับผิดชอบของผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และผู้ใช้สารเคมีในการควบคุมป้องกันการแพร่กระจายของสารเคมี ดังกล่าว และรับผิดชอบในการส่งเสริมความรู้และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

เป้าหมายของแผนย่อย

๑) คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสม กับประเภทการใช้ประโยชน์

๒) คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย

๓) การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายสารเคมีในภาคการเกษตร และการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

กรมควบคุมมลพิษ มีภารกิจในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและ มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด รวมทั้งมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยวางแนวทางการจัดการ ดังนี้

๑) แนวทางการจัดการคุณภาพน้ำให้มีความเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพน้ำ ในแหล่งน้ำให้เป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด มีการขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การจัดการน้ำเสียในการจัดสร้างและฟื้นฟูระบบบำบัดน้ำเสีย

รวมชุมชน ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และศักยภาพของท้องถิ่น ตลอดจนการดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดการน้ำเสียอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมีการพัฒนา/ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพน้ำและมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด เช่น มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งเฉพาะประเภทอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้าและอาคาร และมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ซึ่งเป็นการลดและควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เป็นการจัดการมลพิษตั้งแต่ต้นทาง นอกจากนี้ มีการศึกษาความสามารถในการรองรับมลพิษ (Carrying capacity) ของแหล่งน้ำเป้าหมาย เพื่อจะนำมาใช้ในการพัฒนาระบบอนุญาตระบายมลพิษ มีการศึกษาและสนับสนุนแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพิจารณาเก็บค่าธรรมเนียม (ค่าใช้น้ำ) เพื่อนำมาใช้ในการจัดการน้ำเสีย

๒) แนวทางการจัดการคุณภาพอากาศ ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อลดมลพิษทางอากาศและเสียงในพื้นที่วิกฤต ได้แก่ การบริหารจัดการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พื้นที่หน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี การแก้ไขปัญหามลพิษจากสารอินทรีย์ระเหยง่าย ในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง และการแก้ไขปัญหาหมอกควันจากการเผาป่าและการเผาในที่โล่งในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ พัฒนา/ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพอากาศ เสียง และมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากแหล่งกำเนิด ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการระบายมลพิษทางอากาศ (Carrying Capacity) ในพื้นที่วิกฤต เพื่อนำมากำหนดระบบการอนุญาตการระบายมลพิษในเชิงพื้นที่ บำรุงรักษา/ปรับปรุงสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ และเสียง รวมทั้งวางแผนจัดสร้างสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศและจัดหาเครื่องตรวจวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} (Outdoor) เพิ่มเติม เพื่อให้มีข้อมูลคุณภาพอากาศครอบคลุมพื้นที่สำคัญทั่วประเทศ รวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิด พัฒนาระบบคาดการณ์ปริมาณฝุ่นละอองเพื่อพยากรณ์สถานการณ์ฝุ่นละอองล่วงหน้า ๗ วัน เพื่อแจ้งเตือนประชาชนทางแอปพลิเคชัน Air4Thai และ Facebook : ศูนย์แก้ไขปัญหาหมอกควันทางอากาศ และระบบบริหารการเผาในที่โล่ง (Burn Check) ป้องกันหมอกควันและลดฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคเหนือ เพื่อนำมาใช้ในการคาดการณ์พยากรณ์และแจ้งเตือน และวางแผนเพื่อตัดสินใจในเชิงนโยบาย มีการกำหนดรูปแบบและวิธีปฏิบัติให้จังหวัด/ท้องถิ่น มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศในพื้นที่รายงานและแจ้งเตือน และมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันด้านฝุ่นละออง” แผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาหมอกควันด้านฝุ่นละออง และข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน

๓) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน โดยการสนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมภาคเอกชนให้ร่วมลงทุนด้านการจัดการขยะและของเสียอันตราย จัดทำหลักเกณฑ์/แนวทางด้านวิชาการในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษจากการกำจัดขยะและของเสียอันตราย ให้คำแนะนำในการปรับปรุง/ฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะให้ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ ออกมาตรการและขับเคลื่อนมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และซากบรรจุภัณฑ์สารเคมี ขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการขยะพลาสติกภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๗๓ และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) ขับเคลื่อนมาตรการลด คัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ การเลิกใช้โฟม และลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวในหน่วยงานภาครัฐให้เป็นตามเป้าหมายที่กำหนด และติดตามประเมินผล พัฒนามาตรฐานการระบายมลพิษจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มีการติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย แนวทางการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้บรรลุเป้าหมายทั้ง ๓ ข้อ คือ “คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย และการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายสารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

๑.๓ แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจสีเขียว (รอง)

แนวทางการพัฒนาที่ ๓) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาและส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเมืองอุตสาหกรรม ตามแนวทางอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่ช่วยสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งการเพาะปลูก ปศุสัตว์ และประมง ตลอดจนห่วงโซ่มูลค่าและกำหนดให้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมติดฉลากสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการเพื่อจำกัดการใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามช่วงเวลาที่เหมาะสม พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีมาตรฐานตามแนวทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมทั้งอุปสงค์และอุปทานและนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในระดับประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาเครือข่ายที่ประกอบด้วย สมาชิกจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านฐานข้อมูลตลอดวัฏจักรชีวิต เครื่องมือ วิธีการ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยการใช้มาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการบริโภคอย่าง ยั่งยืน

เป้าหมายของแผนย่อย :

- ๑) การบริโภคและการผลิตของประเทศไทยมีความยั่งยืนสูงขึ้น
- ๒) พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้มีผลผลักดันให้ทุกภาคส่วน มีการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ออกข้อกำหนดหรือ ระเบียบในการใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้า และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาและปรับปรุงเกณฑ์ข้อกำหนด รายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อยเป้าหมายที่ ๑ “การบริโภคและการผลิตของประเทศไทยมีความยั่งยืนสูงขึ้น”

๑.๔ แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตร

ต่อสภาพภูมิอากาศ (รอง)

แนวทางการพัฒนาที่ ๑) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก กำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศที่สอดคล้องกับการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาระบบการรายงานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผล การลดก๊าซเรือนกระจกที่ครอบคลุมทุกสาขา ส่งเสริมให้เกิดการจัดทำรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุก ระดับทั้งระดับมาตรการของประเทศระดับองค์กร และผลิตภัณฑ์โดยมีความเชื่อมโยงของเครือข่ายข้อมูลในทุกภาคส่วน ดำเนินงานตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกในสาขาพลังงานและขนส่งกระบวนการอุตสาหกรรม และการใช้ผลิตภัณฑ์ และการจัดการของเสีย เช่น เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการคมนาคม ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตแบบปล่อยคาร์บอนต่ำ ลดการเกิดของเสีย เป็นต้น

เป้าหมายของแผนย่อย :

- การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

กรมควบคุมมลพิษได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๗๓ สาขาการจัดการของเสียชุมชน โดยการผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการจัดการและลดขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนเข้าสู่สถานที่กำจัด พัฒนาประสิทธิภาพสถานที่กำจัดมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และกำหนดทิศทางการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจาก Controlled Dump เป็น Sanitary Landfill รวมทั้งนโยบายนำขยะไปเป็นพลังงาน (Waste to Energy) สนับสนุนการจัดการน้ำเสียชุมชนโดยการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสยรวมชุมชนให้เพียงพอสำหรับการรองรับน้ำเสีย ที่เกิดขึ้นในพื้นที่และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(๒) ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (ด้านที่ ๑๙) (รอง)

๒.๑ เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

เป้าหมาย

- ๑) ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น
- ๒) ผลผลิตของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้นในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่ม
- ๓) แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มี

จากการใช้น้ำ

ระบบนิเวศที่ดี

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยให้มีการสนับสนุนให้แหล่งกำเนิดมลพิษลดการใช้น้ำ มีการจัดการน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำเป็นไปตามมาตรฐานและประเภทของการใช้ประโยชน์ สนับสนุนให้ประชาชนลดการใช้น้ำและติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐานสำหรับครัวเรือน ซึ่งจะส่งเสริมการใช้น้ำอย่างประหยัด และลดปริมาณน้ำเสียที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม มีผลต่อการทำให้แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ และทำให้ระบบนิเวศดีขึ้น ซึ่งสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อยเป้าหมายที่ ๓ คือ “แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี”

๒.๒ แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : แผนย่อยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ (รอง)

แนวทางการพัฒนา

๓) อนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติในทุกมิติ เช่น ด้านการระบายน้ำ เก็บกักน้ำ การจัดการคุณภาพน้ำ ชยะวัชพืช สิ่งกีดขวางทางน้ำ การบำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำสุนทรียภาพทางธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น โดยศึกษาปัญหาและผลกระทบทุกมิติของแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ รณรงค์สร้างความรู้และปลูกจิตสำนึกผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน จัดทำแผนอนุรักษ์ ฟื้นฟู แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติอย่างบูรณาการ และมีระบบบำบัดน้ำเสียหรือควบคุมการปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำที่ได้มาตรฐาน กำหนดมาตรการและกฎระเบียบจัดการขยะในแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งจัดทำคู่มือ/แผนพับ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ

เป้าหมายของแผนย่อย : แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ มีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดีมีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อยกระดับคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำให้เป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด ขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การจัดการน้ำเสียในการจัดสร้างและฟื้นฟูระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ และศักยภาพของท้องถิ่นตลอดจนการดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดทำ/ปรับปรุงมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด ซึ่งสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย คือ “แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดีมีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น”

๒.๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑) เรื่องที่ ๑ ประเด็นปฏิรูป เรื่อง ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่

- ข้อ ๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
- ข้อ ๓.๓ สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชนในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

(๒) เรื่องที่ ๓ ประเด็นปฏิรูป เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การบริหารจัดการชายฝั่งในทะเลและชายฝั่ง

- จัดทำมาตรฐาน Clean Sea Thailand และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๕ การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

(๓) เรื่องที่ ๕ ประเด็นปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

๑.๑ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

๑.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะทุกประเภทที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง : มลพิษจากขยะชุมชน

๑.๓ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก : มลพิษจากชุมชน

๑.๔ ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการขยะอันตรายชุมชนตั้งแต่ต้นทาง : มลพิษจากขยะชุมชน

๑.๕ บังคับใช้มาตรฐานจัดการน้ำเสียอย่างเคร่งครัดตั้งแต่การขออนุญาตการก่อสร้าง : มลพิษจากน้ำเสีย

๑.๖ พัฒนากลไกด้านเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการน้ำเสียที่แหล่งกำเนิด

๑.๗ กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจูงใจให้โรงงานจัดการมลพิษที่ต้นทาง : มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

๑.๘ ปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยเพิ่มข้อกำหนดด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๙ ลด/เลิกการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม : มลพิษจากสารภาคการเกษตร

๑.๑๐ ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการการใช้สารเคมีทางเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตามและตรวจสอบมลพิษ

๒.๑ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำมาตรฐานให้คำแนะนำติดตาม และ

ตรวจสอบการจัดการขยะทุกประเภทตามหลักวิชาการให้ชัดเจน : มลพิษจากขยะ

๒.๒ กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ

กำกับดูแลการบริหารจัดการน้ำเสียตามหลักวิชาการ : มลพิษจากน้ำเสีย

๒.๓ จัดทำเนียบการปล่อยและการเคลื่อนย้ายมลพิษและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

อย่างโปร่งใส : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

๒.๔ ปรับปรุงระบบติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการ (โรงงาน

ฟาร์ม) :มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

๒.๕ กำกับควบคุมการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการ

ที่กระทำผิดกฎหมายและปรับปรุงบทลงโทษให้มีความรุนแรงมากขึ้น : มลพิษ

จากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

๒.๖ พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการควบคุม เฝ้าระวัง

ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียจากการผลิต :

มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

(๔) เรื่องที่ ๖ ประเด็นปฏิรูป เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

๒.๓) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับปรับปรุง)

(๑) กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษ

มาบตาพุด

เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

๑. ควบคุม ลด และขจัดมลพิษที่เกินค่ามาตรฐาน

๒. การยกเลิกประกาศเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

ตัวชี้วัด

๑. คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมาบตาพุดเป็นไปตามค่าเกณฑ์
มาตรฐาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒. ออกประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

๒.๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

(๑) หมุดหมายที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก (รอง)

เป้าหมายที่ ๓ การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ มลพิษทางอากาศ (ฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า ๒.๕ ไมครอน) และ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่งลดลงร้อยละ ๔ ต่อปี

(๒) หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (หลัก)

เป้าหมายที่ ๓ การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน เพื่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมลพิษลดลง และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนำขยะ กลับมาใช้ใหม่ของประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ภายในปี ๒๕๗๐

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ ปริมาณขยะต่อหัวในปี ๒๕๗๐ ลดลงจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๐

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและ สังคมคาร์บอนต่ำ

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการตามแนวทาง ทางเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ผลักดันให้ภาคเอกชนมีการลงทุนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต และการบริการให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิดการใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ และส่งเสริม ให้นำหลักการลด ของเสีย ให้เหลือน้อยที่สุดมาใช้ในขั้นตอนการผลิตและบริการ ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยง กลไกสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตไปสู่การลดปริมาณการปล่อยคาร์บอน

กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่นและเกษตรกรจากเศรษฐกิจ หมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๔ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบในระดับ ชุมชน สนับสนุนการลดและคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการนำมาเป็นวัสดุในการผลิตในชุมชนและเป็นวัตถุดิบให้โรงงาน ส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยและวัตถุดิบที่เหลือจากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน สร้างชุมชนต้นแบบที่มีความสามารถในการคัดแยกขยะและนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ เหมาะสมกับพื้นที่

กลยุทธ์ที่ ๓ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร อย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ สร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เพียงพอและมีการใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ดำเนินการประเมินมูลค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากส่วนเหลือให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลาย ปราศจากเศษเหลือและของเสียจากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และขยะอาหาร ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์การไหล ของวัสดุเพื่อบริหารจัดการของเหลือจากการผลิตและการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบกลไกหมุนเวียน ใช้ประโยชน์เศษเหลือในภาคอุตสาหกรรม เศรษฐกิจเกษตร ลดการสูญเสียที่เกิดขึ้นในขั้นตอนก่อนถึงผู้บริโภค

และขยะอาหาร รวมถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อเชื่อมโยงผู้ประกอบการเศรษฐกิจหมุนเวียนให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และนวัตกรรม ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบให้สนับสนุนการนำของเสียจากอุตสาหกรรมที่ยังมีประโยชน์ให้สามารถ นำกลับมาใช้ได้

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และกลไกสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๑ ส่งเสริมงานวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนาแพลตฟอร์มสนับสนุนธุรกิจรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ นำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ทันสมัย ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและลดของเสียจากกระบวนการผลิต ส่งเสริมการพัฒนาแพลตฟอร์มบริหารจัดการข้อมูลและแพลตฟอร์มเสริมสร้างความสามารถในการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ การบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาเทคโนโลยีการออกแบบเชิงนิเวศ การจัดการของเสีย การพัฒนาธุรกิจ และการแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ระหว่างธุรกิจและอุตสาหกรรม

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๒ พัฒนารฐานข้อมูล/องค์ความรู้/มาตรฐาน/กฎหมาย/มาตรการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานลดมลพิษ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้และแนวปฏิบัติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและหน่วยงานส่วนกลาง ท้องถิ่นและชุมชนในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการก่อมลพิษ และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๕ การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน

- กลยุทธ์ย่อย ๕.๒ สร้างแรงจูงใจ และทัศนคติในการดำรงชีวิตของผู้บริโภคเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การบริโภคที่ยั่งยืน พัฒนากลไก เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และไม่ใช่เศรษฐศาสตร์ เพื่อจูงใจและกระตุ้นให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และมีความโปร่งใส ส่งเสริมแนวปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการรีไซเคิลขยะและบรรจุภัณฑ์ในบ้านเรือน ส่งเสริมการติดฉลากผลิตภัณฑ์ อาทิ ฉลากสีเขียว ฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ และฉลากพลังงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริโภค

(๓) หมายเหตุที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (รอง)

กลยุทธ์ที่ ๕ การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อบริหารจัดการ และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- กลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๑ พัฒนากลไกความร่วมมือกับต่างประเทศในการจัดการภัยธรรมชาติ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน เช่น การบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำโขง การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคีโดยการจัดทำบันทึกความเข้าใจ ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกัน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมกัน

๒.๕) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

(๑) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๑ : รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รองรับวัตถุประสงค์ ๓.๔.๖ เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหารมีความมั่นคง ความยั่งยืนและมีความสมดุลกับการขยายตัวของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์

(๒) แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติข้อที่ ๓.๗.๑๙ การรักษาความมั่นคงด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองรับนโยบายที่ ๑๑ : รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์: การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๔) ตัวชี้วัด

(๔.๑) ระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่างสมดุล

(๔.๒) ระดับความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและสามารถป้องกันหรือลดผลกระทบต่อชุมชนจากการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานระดับสากลและพันธกรณีของไทย

(๕) กลยุทธ์มีทั้งหมด ๖ กลยุทธ์ โดยมี ๓ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ได้แก่

(๕.๑) กลยุทธ์ที่ ๔ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกตรวจสอบและเฝ้าระวังภัยคุกคามทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ การลักลอบนำเข้าวัตถุมีพิษสารเคมีอันตราย และกากของเสียต่างๆ จากโรงงานอุตสาหกรรมของต่างชาติที่เข้ามาตั้งในอาณาเขตของประเทศไทย และปล่อยของเสียกระทบสิ่งแวดล้อม

(๕.๒) กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมการผลิตการบริโภคการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ เพื่อให้มีการรักษา คุ่มครองและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถเจริญเติบโตควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อม

(๕.๓) กลยุทธ์ที่ ๖ ส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นภาคีด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งส่งเสริมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน เช่น หมอกควันจากไฟป่า และขยะทะเล เป็นต้น

๓) แผนระดับที่ ๓ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

๓.๑) แผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ประกอบด้วย ๓ มาตรการ คือ

มาตรการที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียที่ต้นทาง

มาตรการที่ ๒ การควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม

มาตรการที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเสีย

กิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ ได้แก่

๑) ประเมินขีดความสามารถในการรองรับมลพิษของแหล่งน้ำ (Carrying Capacity)

๒) กำหนดมาตรฐานอัตราการระบายมลพิษทางน้ำ (Loading) ของแหล่งกำเนิด

๓) จัดทำระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ (Permit System) เพื่อควบคุม การระบายน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งน้ำ ครอบคลุมแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศและกำหนดค่าธรรมเนียมการระบายมลพิษของแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละประเภท

๔) จัดทำระบบตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษโดยผู้ที่ได้รับอนุญาต (Authorized Third Party)

๕) เข้มงวดในการติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิด

๖) กำหนดแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพิจารณาเก็บค่าอนุรักษ์คุณภาพน้ำจากองค์กรผู้ผลิตน้ำประปา

๗) จัดทำระบบกลางในการรายงานคุณภาพน้ำของประเทศ เพื่อเป็นช่องทางสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลของภาคประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้หน่วยงานท้องถิ่นติดตามตรวจวัดคุณภาพน้ำในพื้นที่ของตนเองกรณีวิกฤต

๘) จัดทำระบบการแจ้งเตือนปัญหามลพิษทางน้ำที่สามารถเข้าถึงและทันเหตุการณ์

๙) จัดทำระบบฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดน้ำเสียและมลพิษทางน้ำและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๐) พัฒนาระบบตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติจากแหล่งกำเนิดมลพิษและส่งข้อมูลออนไลน์ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง

๑๑) ควบคุมให้ภาคการผลิตและการบริโภคมีการระบายมลพิษตามค่ามาตรฐาน

๓.๒) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐)

ประกอบด้วย ๓ มาตรการ คือ

มาตรการที่ ๑ การจัดการขยะที่ต้นทาง โดยความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการจัดการขยะพลาสติก ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะอาหาร ของเสียอันตรายชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ตั้งแต่การออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคัดแยกเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือส่งกำจัดอย่างเหมาะสม การควบคุมการนำเข้าพลาสติกและ ขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาองค์ประกอบขยะมูลฝอย เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาระบบหรือรูปแบบการจัดการที่เหมาะสม

มาตรการที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพการกำจัดขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายจากชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายอย่างถูกต้อง เพื่อให้มีสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น และครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และส่งเสริมให้เอกชนร่วมทุนในการจัดการขยะ รวมทั้ง กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับสถานที่กำจัดขยะ ร้านรับซื้อของเก่า โรงงานรีไซเคิลทุกประเภท โรงงานหรือสถานประกอบกิจการถอดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อสถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม และกำหนดแนวทางการจัดการขยะที่ยังไม่มีระบบการจัดการหรือขยะที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ใหม่บางประเภทที่คาดว่าจะมีปัญหาในอนาคต

มาตรการที่ ๓ การพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยพัฒนากฎหมายเดิมหรือกฎหมายใหม่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการขยะ ผลักดันการออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลบังคับใช้ ส่งเสริมให้มีการออกกฎระเบียบ/กฎหมายการจัดการบรรจุภัณฑ์ตามหลักการความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต พัฒนาหรือปรับปรุงฐานข้อมูลการจัดการขยะ ทั้ง ๔ ประเภท ให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน สร้างกระบวนการรับรู้ เสริมสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อประชาชนผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

๓.๓) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๓

เป็นนโยบายการบริหารจัดการขยะพลาสติกในภาพรวมของประเทศ สำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศไทย โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ การลด และเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- เลิกใช้ภายในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๓ ชนิด ได้แก่ ๑) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal)
- ๒) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมของสารอ็อกโซ่ (Oxo) และ ๓) ไมโครบีดจากพลาสติก (Microbeads)
- เลิกใช้ภายในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๔ ชนิด ได้แก่ ๑) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนาน้อยกว่า ๓๖ ไมครอน ๒) กล่องโฟมบรรจุอาหาร ๓) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และ ๔) หลอดพลาสติก

เป้าหมายที่ ๒ การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๗๐ โดยจะมีการศึกษาและกำหนดเป้าหมายของพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่า และยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๔) แผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพอากาศของประเทศ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ประกอบด้วย ๓ มาตรการ คือ

มาตรการที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง

มาตรการที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

มาตรการที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ

กิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ ได้แก่

๑) กำหนด/ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพอากาศและมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดที่สำคัญให้สอดคล้องกับสถานการณ์

๒) กำหนดมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศเฉพาะพื้นที่ที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๓) เพิ่มการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษและพื้นที่วิกฤตมลพิษทางอากาศอย่างเข้มงวดในช่วงวิกฤตและแจ้งเตือนสถานการณ์

๔) กำหนดกลไกในการติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวัง คาดการณ์ แจ้งเตือนและตอบโต้สถานการณ์ในภาวะวิกฤต เพื่อควบคุมจำนวนและลดการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด

๕) กำหนดรูปแบบ กลไก แนวทางปฏิบัติและวิธีการเพื่อให้จังหวัด/ท้องถิ่นติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ และมีการติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่และรายงานเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลส่วนกลางด้านคุณภาพอากาศของประเทศ

๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางทางอากาศระดับประเทศที่เชื่อมโยงข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากจังหวัด/ท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้เพื่อใช้ประโยชน์ระหว่างหน่วยงาน รวมถึงพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพอากาศเพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้

๗) สร้างความร่วมมือหน่วยงานภายในประเทศและใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพันธกรณี ข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการปัญหามลพิษข้ามแดน

๘) ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการแลกเปลี่ยนบุคลากรและองค์ความรู้ด้านอากาศ

๙) กำหนดมาตรฐาน/มาตรการควบคุม และป้องกันมลพิษทางอากาศจากการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ที่เข้าหรือผ่านประเทศไทย

๓.๕) แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ประกอบด้วย

๓ มาตรการ คือ

มาตรการที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการบริหารจัดการ/ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่ โดยการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในช่วง

วิกฤตสถานการณ์ รวมถึงการดำเนินงานในระยะเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อรองรับสถานการณ์ในช่วงวิกฤตในพื้นที่ที่มีปัญหาและพื้นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง ได้แก่ พื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พื้นที่ประสบปัญหาหมอกควันภาคใต้ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และพื้นที่จังหวัดอื่นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

๑) ทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผล สถานการณ์ PM_{2.5} ที่เกิดขึ้นและการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา

๒) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓) การดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ในช่วงวิกฤตตามที่กำหนดไว้ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เป็นกลไกจัดการปัญหาฝุ่นละออง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงาน

มาตรการที่ ๒ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) มุ่งให้ความสำคัญในการควบคุมและลดการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดรวมถึงลดจำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ ได้แก่ ควบคุมและลดมลพิษจากยานพาหนะ การเผาในที่โล่ง/ภาคการเกษตร การก่อสร้างและผังเมือง ภาคอุตสาหกรรม และภาคครัวเรือน

มาตรการที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ เป็นการพัฒนาระบบเครื่องมือ กลไกในการบริหารจัดการ รวมถึงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

๑) พัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ

๒) ทบทวน/ปรับปรุงกฎหมาย/มาตรฐาน/แนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์

๓) ส่งเสริมการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการติดตามตรวจสอบ การตรวจวิเคราะห์และนวัตกรรมเพื่อลดมลพิษทางอากาศ เพื่อนำ ไปประยุกต์ใช้ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ รวมถึงเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดองค์ความรู้

๔) การแก้ไขปัญหาหมอกพิษข้ามแดน

๕) การจัดทำบัญชีการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดเป็นระยะๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนด/ปรับปรุงแนวทางและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกพิษ

๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบเฝ้าระวังที่เป็นหนึ่งเดียว บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทั้งแหล่งกำเนิด ปริมาณมลพิษในบรรยากาศ และผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการและสื่อสารแจ้งเตือน พัฒนาระบบ เฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากมลพิษทางอากาศและการรายงานผลสร้างความเข้มแข็งของประชาชน ชุมชนในการดูแลป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ

๗) พัฒนาระบบคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละออง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทบทวนปรับปรุงมาตรการและแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกพิษในระยะต่อไป

๓.๖) แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๗๓ สาขาการจัดการของเสียชุมชน

(๑) เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก

- สาขาการจัดการขยะชุมชน ๑.๔๘ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (Mt-CO₂eq)
- สาขาการจัดการน้ำเสียชุมชน ๐.๐๕ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (Mt-CO₂eq)
- รวมทั้งหมด ๑.๕๓ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (Mt-CO₂eq)

(๒) แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจก สาขาการจัดการขยะชุมชน ประกอบด้วย ๒ มาตรการหลัก ดังนี้

มาตรการที่ ๑ ลดก๊าซเรือนกระจก เป็นมาตรการที่นำไปคิดคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก โดยเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนเข้าสถานที่กำจัด และวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ช่วยลดปริมาณการเกิดก๊าซเรือนกระจก ประกอบด้วย ๘ กิจกรรมหลัก ได้แก่

๑. การลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนเข้าสถานที่กำจัด (Disposal Site)
๒. การนำก๊าซจากบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย (Landfill Gas) ไปเผาทิ้งหรือนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การผลิตไฟฟ้า
๓. การเผาขยะมูลฝอยในเตาเผาเพื่อผลิตไฟฟ้า (Waste to Energy)
๔. การฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi Aerobic Landfill)
๕. การนำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหมัก (Composting) และน้ำหมักชีวภาพ
๖. การนำขยะอินทรีย์ไปหมักแบบไร้อากาศ (Anaerobic Digestion) ส่งเสริมการนำก๊าซไปใช้ประโยชน์
๗. การนำขยะอินทรีย์ไปบำบัดเชิงกลชีวภาพ (Mechanical Biological Treatment)
๘. การยุติการเผากลางแจ้งและการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนแบบเผาให้ถูกต้อง

มาตรการที่ ๒ สนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจก เป็นมาตรการที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณการเกิดก๊าซเรือนกระจก ซึ่งไม่ได้คิดคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกโดยตรงจากการดำเนินมาตรการเหล่านี้ โดยเน้นการลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะนำไปกำจัด การส่งเสริมการออกแบบและใช้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ๕ กิจกรรมย่อย ได้แก่

๑. การลดขยะมูลฝอยและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ ประกอบด้วย
 - ๑.๑ การลดขยะพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหาร
 - ๑.๒ การลดการเกิดขยะอินทรีย์
 - ๑.๓ การส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๒. การเพิ่มการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย
 - ๒.๑ การคัดแยกขยะมูลฝอยในแหล่งกำเนิดเพื่อนำไปใช้ใหม่ (Recycle)
 - ๒.๒ การนำขยะอินทรีย์ในแหล่งกำเนิดไปใช้ประโยชน์

(๓) แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจก สาขาการจัดการน้ำเสียชุมชน ประกอบด้วย ๒ มาตรการหลัก ดังนี้

มาตรการที่ ๑ ลดก๊าซเรือนกระจก เป็นมาตรการที่นำไปสู่การคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก โดยการนำน้ำเสียเข้าสู่การบำบัดให้เพิ่มมากขึ้น และบำบัดน้ำเสียให้ได้ตามมาตรฐาน ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ได้แก่

๑. การเพิ่มการรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบ/ขยายพื้นที่ให้บริการ และบำบัดน้ำเสียได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

๒. การเพิ่มจำนวนระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนในพื้นที่สำคัญ โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียด้วยระบบที่ใช้อากาศ (Aerobic System) หรือลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และบำบัดน้ำเสียได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

มาตรการที่ ๒ สนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจก เป็นมาตรการที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณการเกิดก๊าซเรือนกระจก ซึ่งไม่ได้คิดคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกโดยตรงจากการดำเนินมาตรการเหล่านี้ โดยส่งเสริมการลดปริมาณและความสกปรกของน้ำเสีย และการนำน้ำและกากตะกอนที่บำบัดแล้วมาใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ๕ กิจกรรมย่อย ได้แก่

๑. การลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสียชุมชนจากแหล่งกำเนิด ประกอบด้วย

๑.๑ การส่งเสริมการผลิตและใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำ

๑.๒ ส่งเสริมการผลิตและใช้ผลิตภัณฑ์บำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน

๒. การนำน้ำทิ้งและกากตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนมาใช้ประโยชน์

ประกอบด้วย

๒.๑ การสนับสนุน อปท. นำน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์ ทั้ง อปท.

ดำเนินการเอง และเอกชนดำเนินการ

๒.๒ การนำกากตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสียไปใช้ประโยชน์

๓. พัฒนาระบบการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกพัฒนาระบบการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากพื้นที่ของ อปท. ที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม

๓.๗) แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐

มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติและกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน สถาบันอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลักดันสู่ภาคเอกชน

อย่างเป็นทางการ กระตุ้นภาคผู้ผลิต และผู้ประกอบการ ให้มีการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเป็นกลไกในการสื่อสารและเป็นข้อตกลงร่วมระหว่างหน่วยงานให้ร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

เป้าหมาย

๑) การเพิ่มจำนวนหน่วยงานโดยการกำหนดเป้าหมายร้อยละหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐)

๒) การเพิ่มมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามรายการสินค้าและบริการที่ได้ขึ้นทะเบียน

กลยุทธ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดตามเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ ๑ การเพิ่มปริมาณสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในตลาดและระบบจัดซื้อจัดจ้าง

เป้าประสงค์ที่ ๑.๑ มีจำนวนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในตลาดเข้าสู่ระบบการจัดซื้อจัดจ้างฯ ของหน่วยงาน/องค์กรเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ ๒.๑ เพิ่มฐานการผลิตสินค้าและภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมให้เกิดสังคมการบริโภคอย่างยั่งยืน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

เป้าประสงค์ที่ ๓.๑ มีจำนวนผู้จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในตลาดเพิ่มขึ้น

เป้าประสงค์ที่ ๓.๒ มีสัดส่วนปริมาณ/มูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่อสินค้าและบริการที่จัดซื้อจัดจ้างทั้งหมดเพิ่มขึ้น

เป้าประสงค์ที่ ๓.๓ ผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๔ การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ ๔.๑ มีมาตรการ/เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ การเงินการคลังสนับสนุนการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ ๔.๒ มีการพัฒนากลไก กฎหมาย กฎระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติ

กลยุทธ์ที่ ๕ การติดตามและรายงานผลการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ ๕.๑ สามารถติดตามและรายงานผลการผลิตและการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ ๕.๒ สามารถประเมินผลกระทบที่เกิดจากการผลิตและการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๖ การบริหารและกำกับดูแลแผนปฏิบัติการส่งเสริมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ ๖.๑ มีระบบการบริหารและกำกับดูแลแผนปฏิบัติการส่งเสริมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๘) แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

มีวัตถุประสงค์ที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพใหม่มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

แนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ ได้แก่

๑) การบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืนด้วยการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อลดการใช้ ลดการสูญเสีย การนำกลับมาใช้ซ้ำ และยกระดับคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ให้สูงขึ้น

๒) การปรับปรุงกระบวนการผลิตสู่ระบบการผลิตสีเขียว และการผลิตที่ยั่งยืน ลดการสูญเสียระหว่างการผลิตและขยะอาหาร และการยกระดับกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง

๓) การส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่จากการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่

๔) การขยายพลาสติกครบวงจร แยก รวบรวม จัดเก็บ หมุนเวียน ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ซ้ำ

๕) สนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เป็นเครื่องมือส่งเสริมผลิตภัณฑ์หมุนเวียนและบริการ (reuse as a service)

ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติ

นโยบายรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒	นโยบายหลักด้านที่ ๕ การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย นโยบายหลักด้านที่ ๑๐ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความปลอดภัย ความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่นๆ อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
แผนระดับที่ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
แผนระดับที่ ๒	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ
	แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับปรับปรุง) ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ ทรัพยากรทางบก ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประเด็นปฏิรูปที่ ๕ สิ่งแวดล้อม ประเด็นปฏิรูปที่ ๖ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมวดหมู่ที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก หมวดหมู่ที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ หมวดหมู่ที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนระดับที่ ๓	แผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	<p>๑. แผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)</p> <p>๒. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐)</p> <p>๓. Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๓</p> <p>๔. แผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพอากาศของประเทศ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)</p> <p>๕. แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”</p> <p>๖. แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๗๓ สาขาการจัดการของเสียชุมชน</p> <p>๗. แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐</p> <p>๘. แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐</p>
---------------	------------------------	---

๓. ผลการดำเนินงานที่สำคัญตามแนวทางการจัดการมลพิษภายใต้แผนจัดการมลพิษ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง

๑. การผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ส่งเสริมสถานประกอบการในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Production) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ SMEs ในด้านเทคโนโลยีสะอาดและเทคโนโลยีสีเขียว ให้คำปรึกษาแนะนำด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco - Packaging) แก่สถานประกอบการ และส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (G -Upcycle) การเลิกใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (No Plastic Bottle Cap Seal) การเลิกใช้ไมโครบีดส์จากพลาสติก (Microbeads) การเลิกใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดบางร่วมกับภาชนะรีไซเคิล

๒. การผลิตภาคเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ถอดบทเรียน Smart Farmer ด้านการประมง และคัดเลือกเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเป็นการยกย่องประกาศเกียรติคุณ

๓. การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เช่น หมู่เกาะสิมิลัน ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่ม Green Tourism เผยแพร่ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว บนเว็บไซต์ของกรมการท่องเที่ยว ตรวจสอบและรับรองคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว และจัดประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards)

๔. การคมนาคมขนส่งและการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

พัฒนาระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ก่อสร้างทางจักรยานโครงข่ายทางหลวงชนบท สนับสนุนการใช้เชื้อเพลิงสะอาดสำหรับยานพาหนะ จัดเก็บภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อม และรับรองอาคารเขียว (Green building)

๕. การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมสำนักงานสีเขียว (Green Office) ส่งเสริมการใช้ระบบบัตรสะสมคะแนนในการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Card) ผลิตและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างกระแสค่านิยมการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางสื่อต่างๆ และจัดทำแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

๑. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยมลพิษ การจัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ตามแนวทางพระราชบัญญัติโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมกลุ่ม (Clusters) ส่งเสริมการแยกทิ้งของเสียอันตรายจากชุมชนออกจากมูลฝอยทั่วไป และมีจุดทิ้งของเสียอันตรายจากชุมชน (จุด Drop off) ทุกชุมชน เพื่อรวบรวมนำไปบำบัดและกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ จัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก แผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติก มาตรการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

๒. การจัดการกากอุตสาหกรรม

จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือและติดตามการต่ออายุโรงงานที่ขาดอายุในการดำเนินการจัดการกากอุตสาหกรรม และโครงการยกระดับผู้ประกอบการจัดการของเสีย

๓. การจัดการสารอันตรายในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

ตรวจสอบติดตามการปนเปื้อนโลหะหนักและสารพิษตกค้างในพื้นที่เกษตร และจัดทำระบบรายงานข้อมูลการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษจากโรงงานที่มีการถือครองสารเคมีเป้าหมาย

๔. การจัดการน้ำเสียชุมชน

การจัดทำและขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) และการบริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕. การตรวจสอบและควบคุมแหล่งกำเนิด

กำหนด/ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น มาตรฐานค่าความเข้มข้นของอากาศเสียที่ปล่อยทิ้งจากโรงงานผลิตยาง มาตรฐานระดับเสียงของรถยนต์ไฮบริด มาตรฐานระดับเสียงของรถจักรยานยนต์ มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดประเภทการเลี้ยงสุกร เป็นต้น ตรวจสอบเงื่อนไขใบอนุญาตประกอบกิจการของโรงงานก่อนหมดอายุใบอนุญาต และกำกับดูแลแหล่งกำเนิดมลพิษ ทั้งประเภทอาคารจัดสรรที่ดิน บริการชุมชน การติดตามตรวจสอบการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้หน่วยงานท้องถิ่นนำไปใช้ในการกำกับ บังคับใช้กฎหมาย อนุมัติอนุญาตและต่อใบอนุญาตก่อสร้าง ติดตามตรวจสอบ กำกับดูแล ควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนด การเสริมสร้างศักยภาพและยกระดับขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และการพัฒนาผู้ประกอบการ เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีศักยภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม

๖. การตรวจสอบและควบคุมยานพาหนะ

ติดตั้งระบบตรวจสอบสภาพรถยนต์ให้กับสำนักงานขนส่งจังหวัดและสาขาทั่วประเทศ พัฒนาเครื่องมือตรวจวัดสารมลพิษจากไอเสียรถยนต์เพื่อรองรับมาตรฐานไอเสียรถยนต์ระดับยูโร ๕/๖ ตรวจสอบ ตรวจจับ และห้ามใช้ยานพาหนะที่ระบายมลพิษเกินค่ามาตรฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดที่เป็นพื้นที่วิกฤติ ด้านฝุ่นละออง กำหนดให้ใช้เครื่องมือวัดความดัน ระบบวัดความทึบแสงในการวัดควันดำจากรถยนต์จุดระเบิดด้วยการอัด และการกำหนดให้รถโดยสารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ

๗. การจัดการปัญหาหมอกควัน

กิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่เสี่ยงไฟป่าและกิจกรรมรณรงค์ให้ปลอดควันพิษจากไฟป่า สร้างแนวร่วมภาคประชาชน ในการเฝ้าระวังและป้องกันการเผาในที่โล่งและลดหมอกควัน การระดมสรรพกำลัง เพื่อเฝ้าระวังลาดตระเวนดับไฟ บังคับใช้กฎหมาย การบริหารจัดการเชื้อเพลิงเพื่อลดการเผา และส่งเสริมการหยุดการเผาในพื้นที่การเกษตร

๘. การจัดการมลพิษเชิงพื้นที่

การจัดทำและขับเคลื่อนแผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ และดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ จัดทำแผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ฉบับทบทวน ติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวังและควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขปัญหามลพิษจากอุบัติเหตุฉุกเฉินจากสารเคมี การลักลอบทิ้งกากของเสีย ปัญหาเรื่องร้องเรียนและความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ

๑. การบริหารจัดการในภาพรวม

พัฒนาปรับปรุงระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จัดทำฐานข้อมูล เช่น ระบบฐานข้อมูลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ (IWIS) ฐานข้อมูลคุณภาพอากาศ ฐานข้อมูลสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การพัฒนาระบบการจัดการและแก้ไขปัญหาข้อ ร้องเรียนด้านมลพิษให้กับประชาชนได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพจนได้ข้อยุติ จัดทำ Application Air4Thai มีการแจ้งเตือนและนำข้อมูลการพยากรณ์ของกรมอุตุนิยมวิทยา และแบบจำลองมาใช้ในการจัดการคุณภาพอากาศและแจ้งเตือนล่วงหน้า

๒. การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคม

สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนได้รับทราบกำหนดอัตราค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย/บำบัดน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผลักดันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียชุมชน

๓. การเพิ่มประสิทธิภาพด้านกฎหมาย

ปรับปรุงระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์การออกหนังสือรับรองผู้ให้บริการจัดเก็บและบำบัดของเสียจากเรือ ประเภทขยะและกากของเสียต่างๆ พ.ศ. ๒๕๖๐ และจัดทำแนวทางการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปรับปรุง)

๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ ในการจัดการมลพิษ

สนับสนุนให้ ทสม. มีบทบาทเฝ้าระวัง แจ้งเหตุมลพิษ ส่งเสริมการรวมตัว เป็นกลุ่ม และสร้างเครือข่ายทางด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรเอกชน องค์กรอิสระ และอาสาสมัครสิ่งแวดล้อม

๕. การดำเนินงานตามพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศ

เข้าร่วมและดำเนินการตามพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน จัดทำแผนการดำเนินงานภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และข้อตกลงปารีส ด้านปฏิบัติการเสริมพลังรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย

๑. คุณภาพน้ำผิวดิน

ปี ๒๕๖๔ แหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ ๖๕ แหล่งน้ำ (แบ่งเป็น ๕๙ แหล่งน้ำ และ ๖ แหล่งน้ำนิ่ง) อยู่ในเกณฑ์ดีมากเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒ เกณฑ์ดีเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๔๐ เกณฑ์พอใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๔๔ และเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง ร้อยละ ๑๔ ไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก สาเหตุหลักมาจากการระบายน้ำเสียที่เกิดจากการใช้น้ำของชุมชนและการท่องเที่ยว กระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนบางแห่งยังไม่มีประสิทธิภาพและมีไม่เพียงพอครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ

๒. คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

ปี ๒๕๖๔ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี อยู่ในเกณฑ์ดีมากลดลงเป็น ร้อยละ ๓ เกณฑ์ดีลดลงเป็น ร้อยละ ๔๗ เกณฑ์พอใช้เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๒๗ เกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ ๗ และเกณฑ์เสื่อมโทรมมากเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๓ เกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทย จำนวน ๒๘ ครั้ง เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเลและชายฝั่งทั้งสิ้น ๑๗ ครั้ง และการเกิดปะการังฟอกขาวฝั่งอ่าวไทยปะการังเริ่มมีสีจางลงพบการฟอกขาวในบางพื้นที่ช่วงปลายเดือนพฤษภาคม โดยเฉพาะพื้นที่ที่แนวปะการังโผล่พ้นน้ำในช่วงน้ำลง ในส่วนของปะการังที่อยู่ใต้น้ำตลอดเวลามีการฟอกขาวเพียงเล็กน้อย โดยในปี ๒๕๖๔ ใช้สถานะของปรากฏการณ์ El Niño Southern Oscillation (เอลนีโญ) เป็นค่าดัชนี ONI (Oceanic Nino Index) ในการประเมินสถานการณ์ความรุนแรงของการเกิดปะการังฟอกขาว พบว่าค่าดัชนี ONI มีค่า -๑.๑ บ่งชี้การเข้าสู่สถานะปรากฏการณ์ La Niña (ลานีญา) ลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลให้อุณหภูมิพื้นผิวน้ำทะเลโดยเฉพาะในทะเลอันดามัน มีค่าต่ำกว่าปกติในช่วงฤดูร้อน ทำให้ไม่ปรากฏแนวโน้มการเกิดปะการังฟอกขาวในน่านน้ำไทยหรือหากเกิดขึ้นจะอยู่ในระดับที่ไม่รุนแรง สาเหตุหลักมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓. คุณภาพน้ำบาดาล

การติดตามตรวจวัดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำบาดาลและระดับน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์จำนวน ๑,๙๔๔ บ่อ ๑,๑๖๔ สถานี ใน ๗๔ จังหวัด ปี ๒๕๖๔ ประเทศไทยมีปริมาณการใช้น้ำบาดาลทั้งสิ้น ๑๔,๗๔๑ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี พบว่าน้ำบาดาลโดยทั่วไปมีคุณภาพดีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภคได้ในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔ มีการใช้น้ำบาดาลในด้านอุปโภค บริโภค ด้านธุรกิจ และด้านเกษตรกรรมในปริมาณเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำบาดาลในบางพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่ที่ต้องติดตามเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด คือ บริเวณแหล่งฝังกลบขยะ แหล่งกำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่มีการปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่าย

๔. คุณภาพอากาศพื้นที่ทั่วไป

ปี ๒๕๖๔ มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ ๗๗ สถานี (๔๖ จังหวัด) ภาพรวมคุณภาพอากาศดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ ๒๒ มคก./ลบ.ม. (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๔) ฝุ่นละออง PM₁₀ มีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ ๔๐ มคก./ลบ.ม. (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๗) เป็นผลมาจากการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้ประชาชนลดกิจกรรมการเดินทาง มีการปฏิบัติงาน ณ สถานที่พัก (Work From Home) เพิ่มขึ้น สำหรับก๊าซโอโซน มีค่าเฉลี่ย ๘ ชั่วโมงสูงสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ ๘๖ มคก./ลบ.ม. (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๕) มลพิษหลักที่ยังเป็นปัญหาในพื้นที่เดิม คือ ฝุ่นละออง PM_{2.5} (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่ภาคเหนือ) ฝุ่นละออง PM₁₀ (ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี) และก๊าซโอโซน (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลาง)

๕. คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤต

หมอกควัน ๙ จังหวัดภาคเหนือ ปี ๒๕๖๔ พบว่าฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ย ๔๐ มคก./ลบ.ม (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๓ ปี ๒๕๖๓ มีค่าเฉลี่ย ๔๖ มคก./ลบ.ม) มีจำนวนวันที่เกินค่ามาตรฐาน ๑๐๓ วัน (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘ ปี ๒๕๖๓ มีจำนวนวันที่เกินค่ามาตรฐาน ๑๑๒ วัน) และจุดความร้อน (Hotspot) ลดลงร้อยละ ๕๒ สาเหตุเนื่องมาจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานและลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในระดับพื้นที่ การมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเฝ้าระวัง เช่น เทคโนโลยีอวกาศตรวจวัดและพยากรณ์อากาศ Line chatbot: Firemanth บัญชาการเฝ้าระวังและดับไฟป่า การบริหารจัดการเชื้อเพลิงแบบครบวงจร (ชิงเก็บลดเผา และแอปพลิเคชันบริหารการเผาในที่โล่ง) และการประชุมถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ เป็นต้น

พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีจำนวนวันที่เกินค่ามาตรฐาน ๑๐๑ วัน (เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐) ปริมาณฝุ่นละออง PM₁₀ เฉลี่ยรายปี ๙๘.๖ มคก./ลบ.ม. (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘) สาเหตุมาจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงโม่บดย่อยหิน โรงปูนซีเมนต์ โรงปูนขาว เหมืองหินในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการจราจร การบรรทุกขนส่งในพื้นที่ และถนนสาธารณะที่มีสภาพชำรุดการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษ PM₁₀ มีการประชุมหารือและผลักดันให้นำนโยบาย และมาตรการในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ตำบลหน้าพระลานไปสู่การปฏิบัติและบังคับใช้อย่างเข้มงวด ติดตามตรวจสอบฝุ่นละอองและมลพิษทางอากาศอื่นๆ ในบรรยากาศทั่วไป จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ ตรวจสอบการดำเนินงานและเฝ้าระวังปัญหามลพิษแบบ Spot Check และตรวจสอบตรวจจับการระบายฝุ่นละอองในรูปของเขม่าควันดำจากรถใช้งานในพื้นที่หน้าพระลาน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมทั้งพื้นที่ที่มีแนวโน้มดีขึ้น จำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน ๖๔ วัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา (ร้อยละ ๙ ปี ๒๕๖๓ เกินค่ามาตรฐาน ๗๐ วัน) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษ” และมาตรการยกระดับให้เข้มงวดขึ้น ได้แก่ การเข้าตรวจแหล่งกำเนิดเชิงรุก การเพิ่มความถี่ในการแจ้งเตือนสื่อสาร และสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน การบูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การใช้ข้อมูลทางวิชาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ความสำเร็จในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง สารอินทรีย์ระเหยง่ายประเภทสารเบนซีน และสาร ๑,๓-บิวทาไดอีน มีแนวโน้มสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา ส่วนสาร ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน มีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากแหล่งกำเนิดมลพิษหลักในพื้นที่ คือ โรงงานอุตสาหกรรมเคมีที่มีการปล่อยสารอินทรีย์ระเหยง่ายออกสู่บรรยากาศ ซึ่งได้มีการติดตามตรวจสอบสถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่ จังหวัดระยอง และสื่อสารรายงานข้อมูลการตรวจวัดให้จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการเฝ้าระวัง ควบคุม และกำกับดูแลสถานประกอบการในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ กรมโรงงานอุตสาหกรรม มีการจัดทำร่างกฎหมายและคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมโรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ และโรงงานปิโตรเคมี ทบทวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหา และจัดทำแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงจังหวัดระยอง

หมอกควันภาคใต้และหมอกควันข้ามแดน ในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายนของทุกปี เป็นช่วงหน้าแล้งของภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง มีโอกาสเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุ ทั้งภายในประเทศ และบริเวณเกาะสุมาตรา ซึ่งสถานการณ์ไฟป่าดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาหมอกควัน ที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย และภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง สถานการณ์หมอกควันภาคใต้ ภาพรวมมีสถานการณ์ที่ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมาพบจำนวนจุดความร้อน ในพื้นที่ป่าพรุเล็กน้อย และไม่พบฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐานในช่วงวันที่ ๑ กรกฎาคม – ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ โดยผลการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} พบว่า ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง พบค่าสูงสุดเท่ากับ ๓๓ มคก./ลบ.ม.

๖. ระดับเสียง

พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี ๒๕๖๔ พบระดับเสียงในพื้นที่ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยทั้งปีทั้งพื้นที่ ๕๕.๙ เดซิเบลเอ (ปี ๒๕๖๓ มีค่าเฉลี่ยทั้งปี ทั้งพื้นที่ ๕๖.๗ เดซิเบลเอ) สำหรับระดับเสียงในพื้นที่ริมถนน มีค่าเฉลี่ยทั้งปี ทั้งพื้นที่ ๖๙.๒ เดซิเบลเอ (ปี ๒๕๖๓ มีค่าเฉลี่ยทั้งปี ทั้งพื้นที่ ๖๙.๐ เดซิเบลเอ) พื้นที่ต่างจังหวัด ปี ๒๕๖๔ พบระดับเสียงในพื้นที่ทั่วไปมีค่าเฉลี่ยทั้งปี ทั้งพื้นที่ ๕๕.๑ เดซิเบลเอ (ปี ๒๕๖๓ มีค่าเฉลี่ยทั้งปี

ทั้งพื้นที่ ๕๖.๐ เดซิเบลเอ) สำหรับระดับเสียงในพื้นที่ริมถนนมีค่าเฉลี่ยทั้งปี ทั้งพื้นที่ ๖๒.๔ เดซิเบลเอ (ปี ๒๕๖๓ มีค่าเฉลี่ยทั้งปี ทั้งพื้นที่ ๖๒.๘ เดซิเบลเอ)

๗. ขยะมูลฝอยชุมชน

ปี ๒๕๖๔ มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้น ๒๔.๙๘ ล้านตัน (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑ ปี ๒๕๖๓ มี ๒๕.๓๗ ล้านตัน) ขยะมูลฝอยมีการคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๗.๘๙ ล้านตัน ร้อยละ ๓๒ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๖ ปี ๒๕๖๓ มี ๘.๓๖ ล้านตัน) ส่งผลให้ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับกำจัดอย่างถูกต้องมี ๙.๒๘ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๗ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๗ ปี ๒๕๖๓ มี ๘.๖๗ ล้านตัน) โดยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ เตเผาผลิผลิตพลังงาน เตเผาที่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ การหมักทำปุ๋ย และการผลิตเชื้อเพลิงจากขยะมูลฝอย (Refuse Derived Fuel: RDF) และกำจัดไม่ถูกต้องมี ๗.๘๑ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๑ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) (ลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๖ ปี ๒๕๖๓ มี ๘.๓๔ ล้านตัน) เช่น การเทกอง การเผากลางแจ้ง และเตเผาไม่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ การจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และขยะพลาสติก มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕) เช่น โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ที่กำหนดให้นำพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์อย่างน้อย ร้อยละ ๕๐

๘. ของเสียอันตราย

ของเสียอันตรายชุมชน ปี ๒๕๖๔ มีปริมาณ ๖๖๙,๕๑๘ ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑.๖ ปี ๒๕๖๓ มีปริมาณ ๖๕๘,๖๕๑ ตัน) ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ๔๓๕,๑๘๗ ตัน (ร้อยละ ๖๕) และของเสียอันตรายประเภทอื่นๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ประมาณ ๒๓๔,๓๓๑ ตัน (ร้อยละ ๓๕) เนื่องจากปัจจุบันประชาชนมีความต้องการและนิยมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลให้มีการเปลี่ยนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์บ่อยขึ้นเพื่อให้ทันสมัยนอกจากนี้การนำเข้าผลิตภัณฑ์บางส่วนที่มีคุณภาพต่ำ อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์สั้น การคัดแยกของเสียอันตรายชุมชน ณ แหล่งกำเนิดยังมีไม่มากเท่าที่ควรขาดความร่วมมือของภาคเอกชนในการร่วมรับผิดชอบจัดการซากผลิตภัณฑ์ของตน รวมทั้งสถานที่กำจัดของเสียอันตรายชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคตลอดจนการแบ่งอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบในการจัดการของเสียอันตรายชุมชนมีความซ้ำซ้อนกัน

๙. กากของเสียอุตสาหกรรม

กากของเสียอุตสาหกรรม ปี ๒๕๖๔ มีปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรม (กากของเสียอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายและกากของเสียอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย) ที่มีการแจ้งการขนส่งในระบบและนำเข้าสู่ระบบการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด ๑๘.๕๗ ล้านตัน (เพิ่มขึ้น จากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๓ ปี ๒๕๖๓ มีปริมาณ ๑๘.๐๕ ล้านตัน) เป็นกากของเสียอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย ๑๗.๐๗ ล้านตัน และกากของเสียอุตสาหกรรมอันตราย ๑.๕๐ ล้านตัน ปี ๒๕๖๔ มีจำนวนโรงงานที่เข้าสู่ระบบการจัดการกากอุตสาหกรรม ๖๓,๖๖๘ โรงงาน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ที่มีจำนวน ๖๒,๑๕๕ โรงงาน ทั้งนี้ เป็นผลมาจาก

กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการพัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการจัดการของเสียอันตรายตามแผนงานของกระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการในการจัดการกากอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามกฎหมาย พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้เครื่องมือตามหลัก 3R ภายในโรงงาน โดยให้โรงงานมีเป้าหมายไปสู่การลดการกำจัดด้วยวิธีการฝังกลบ (Zero Waste to Landfill) กระจายตัวของโรงงานบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ปี ๒๕๖๔ มีศักยภาพการรองรับและการกระจายตัวของโรงงานบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมมากที่สุดอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาเป็นภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ๒๕๖๔)

๑๐. มูลฝอยติดเชื้อ

ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ เกิดขึ้น ๙๐,๐๐๙.๒๓ ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘๗ ปี ๒๕๖๓ มีปริมาณ ๔๗,๙๖๒ ตัน) ส่วนใหญ่เกิดจากสถานพยาบาลภาครัฐ สถานพยาบาลเอกชน สถานพยาบาลสัตว์ และห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย ในปี ๒๕๖๓ จนถึงปี ๒๕๖๔ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้มูลฝอยติดเชื้อมีแหล่งกำเนิดเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ได้แก่ โรงพยาบาลสนาม ศูนย์พักคอย ศูนย์แยกกักในชุมชน (Community Isolation) ผู้ป่วยที่แยกกักตัวที่บ้าน (Home Isolation) Hospitel สถานที่กักกันซึ่งทางราชการกำหนด (Quarantine Facilities) และสถานบริการฉีดวัคซีน มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ๘๑,๗๗๔.๖๗ ตัน (เป็นร้อยละ ๙๐.๘๕) ส่วนใหญ่กำจัดด้วยวิธีเผาด้วยเตาเผาของภาครัฐและเอกชน และบางส่วนกำจัดด้วยระบบการฆ่าเชื้อด้วยไอน้ำ ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความสามารถในการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อมีน้อยกว่าปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้น กรมอนามัยได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับเพื่อให้สถานประกอบกิจการประเภทโรงงานกำจัดของเสียเฉพาะที่กำจัดโดยกระบวนการเผา โรงงานที่ประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าจากขยะชุมชน และโรงงานที่ประกอบกิจการผลิตปูนซีเมนต์สามารถรับมูลฝอยติดเชื้อมาเป็นเชื้อเพลิงในเตาเผาของโรงงานได้เป็นการชั่วคราว (กรมอนามัย, ๒๕๖๔)

๑๑. สารอันตราย

สารอันตรายภาคเกษตรกรรม ปี ๒๕๖๔ มีปริมาณการนำเข้าสารอันตรายทางการเกษตร ๑๓๖.๑๔ พันตัน (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๓๙ ปี ๒๕๖๓ มีปริมาณนำเข้า ๙๘.๒๕ พันตัน) สารอันตรายทางการเกษตรที่มีการนำเข้า ๓ อันดับแรก ได้แก่สารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สารกำจัดแมลง (Insecticide) และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๔)

สารอันตรายภาคอุตสาหกรรม ๑๐ อันดับแรก ปี ๒๕๖๔ มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ จาก ๓.๐๖ ล้านตัน เป็น ๓.๒๒ ล้านตัน (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕) ประเภทสารอันตรายในภาคอุตสาหกรรมที่นำเข้าสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ เมทานอล (methanol) หรือเมทิลแอลกอฮอล์ (methyl alcohol) กรดซัลฟิวริก (sulfuric acid) และเอทิลีนไดคลอไรด์ (ethylene dichloride) หรือ ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน (1,2-dichloroethane) (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ๒๕๖๔)

ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือด้านสาธารณสุข ปี ๒๕๖๔ พบว่ามีปริมาณ ๔,๘๑๘,๐๔๕.๘๖ ตัน เนื่องจากวัตถุอันตรายของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาส่วนใหญ่

เป็นผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูปที่เป็นสารผสม จึงมีการผสมสารต่างๆ เช่น ตัวทำละลายสารปรับความเป็นกรด-ด่าง ทำให้ปริมาณ (volume) ของผลิตภัณฑ์ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณของวัตถุดิบที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์ อีกทั้งส่วนใหญ่วัตถุดิบที่นำเข้ายังเป็นวัตถุดิบรายชนิดที่ ๑ ประกอบกับในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อาจมีส่วนทำให้ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรค ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง เครื่องสุขภัณฑ์สูงขึ้นซึ่งเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อการค้าและการนำเข้าด้านวัตถุดิบราย ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในบ้านเรือนหรือด้านสาธารณสุข ในการฆ่าเชื้อโรคทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง เครื่องสุขภัณฑ์ และวัสดุอื่นๆ สูง (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, ๒๕๖๔)

๔. สาระสำคัญของกรอบแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

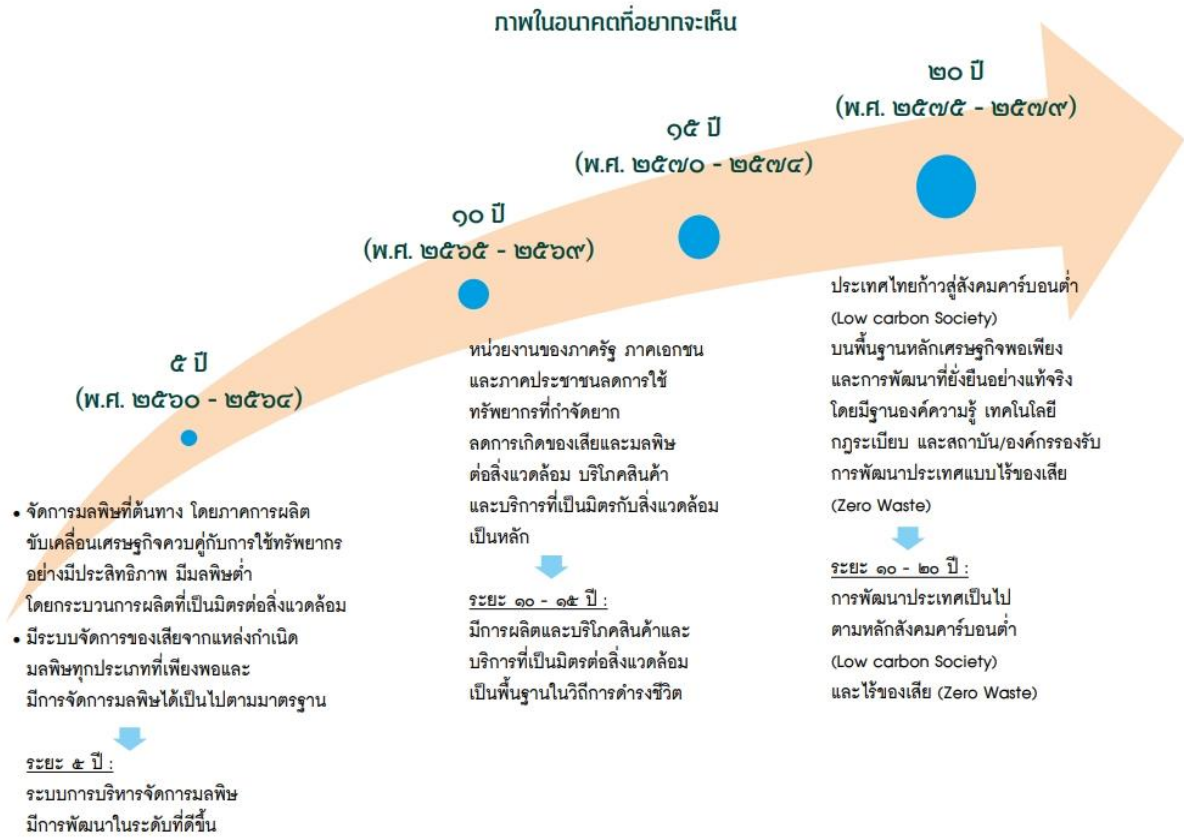
ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี มีการแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๔ ช่วง ช่วงละ ๕ ปี โดยมีการวางภาพในอนาคตที่ต้องการจะเห็น ดังนี้

ระยะที่ ๑ ระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จะมุ่งจัดการมลพิษที่ต้นทาง ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาคการผลิตจะขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดมลพิษต่ำ มีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทอย่างเพียงพอและจัดการมลพิษได้ตามมาตรฐาน

ระยะที่ ๒ - ๓ ช่วงระยะ ๑๐-๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๔) มุ่งส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนลดการใช้ทรัพยากรที่กำจัดยาก ลดการเกิดของเสียและมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลักในชีวิตประจำวัน

ระยะที่ ๔ ระยะ ๕ ปีสุดท้าย (พ.ศ. ๒๕๗๕-๒๕๗๙) ได้วางกรอบแนวทางดำเนินงานเพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Low carbon Society) บนพื้นฐานหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยมีฐานองค์ความรู้ เทคโนโลยี กฎระเบียบ และสถาบัน/องค์กรรองรับการพัฒนาประเทศแบบไร้ของเสีย (Zero Waste)

ทั้งนี้ เป้าหมายในภาพรวมที่จะเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ดังแสดงตามแผนภาพภูมิทัศน์การจัดการมลพิษของประเทศไทยในระยะ ๒๐ ปี

แผนภาพภูมิทัศน์การจัดการมลพิษของประเทศไทยในระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

เนื่องด้วย แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้สิ้นสุดช่วงแผนในระยะ ๕ ปีแรก จึงได้มีการจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะที่ ๒ - ๓ ช่วงระยะ ๑๐-๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๔) ของยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี ที่จะมุ่งส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนลดการใช้ทรัพยากรที่กำจัดยาก ลดการเกิดของเสียและมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลักในชีวิตประจำวัน โดยกรมควบคุมมลพิษได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญภายใต้แผนจัดการมลพิษฯ ให้สอดคล้องกับแผนระดับชาติและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และแผนระดับที่ ๓ แผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ อาทิ แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นโยบายและสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตที่เป็นประเด็นสำคัญ เช่น หลักการ BCG Model การมุ่งสู่เป้าหมายการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารเข้าสู่สังคมดิจิทัล เป็นต้น โดยสรุปเป็นรายการมาตรการแยกตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ - ๓ โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการต่อเนื่อง เร่งรัดและขับเคลื่อนการดำเนินงานในมาตรการที่ยังไม่มีการดำเนินการในช่วงเวลาที่ผ่านมา และมีมาตรการใหม่ที่ควรพิจารณาดำเนินการเพิ่มเติมจากแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ดังนี้

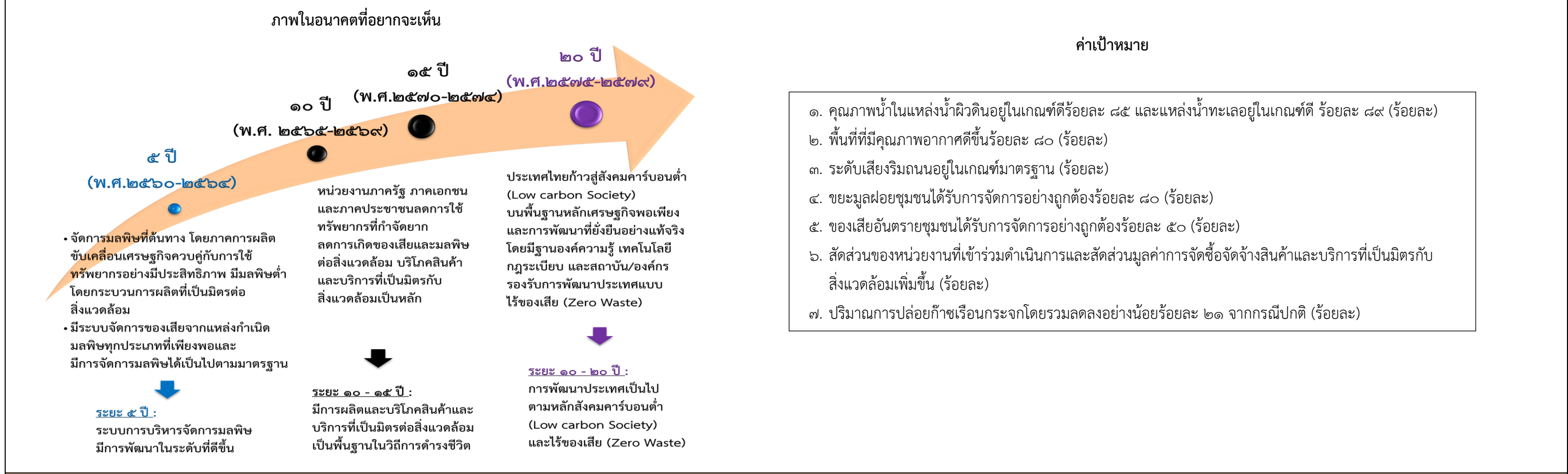
๓๘ แผนภาพความเชื่อมโยงของแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)	
วิสัยทัศน์ประเทศ : ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง : ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับปรับปรุง)	
ประเด็น ๖ พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ / ประเด็น ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน / ประเด็น ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ / ประเด็น ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	
<p>หมุดหมายที่เกี่ยวข้อง : หมุดหมายที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก (รอง) เป้าหมายที่ ๓ การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ มลพิษทางอากาศ (ฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า ๒.๕ ไมครอน) และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่งลดลงร้อยละ ๔ ต่อปี</p> <p>หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (หลัก) เป้าหมายที่ ๓ การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน เพื่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษลดลง และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ของประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ภายในปี ๒๕๗๐</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ ปริมาณขยะต่อหัวในปี ๒๕๗๐ ลดลงจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๐</p> <p>หมุดหมายที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (รอง)</p>	

ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี	
วิสัยทัศน์ : ประชากรร่วมจัดการมลพิษ เพื่อปกป้องคุณภาพสิ่งแวดล้อม	เป้าหมาย : คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
วัตถุประสงค์ : ๑. ป้องกัน ลด และควบคุมมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ๒. สร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ๓. พัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม และบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดการมลพิษ ๔. สร้างหุ้นส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษ	

แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ
<p>สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ ภาคการท่องเที่ยว ภาคพลังงาน และภาคการขนส่ง ให้ใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างคุ้มค่า ใช้เทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในทุกระดับมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การบริโภคและการใช้ทรัพยากรที่พอดี</p> <ol style="list-style-type: none"> การผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การผลิตภาคเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคมนาคมขนส่งและการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 	<p>ให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิด การจัดทำมีระบบจัดการของเสีย ทั้งจากภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคชุมชน ภาคการบริการ ภาคการท่องเที่ยว ภาคพลังงาน ภาคการขนส่ง โดยครอบคลุมการจัดการทั้งขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ ภาคอุตสาหกรรม สารอันตราย น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ</p> <ol style="list-style-type: none"> การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ การจัดการภาคอุตสาหกรรม การจัดการสารอันตรายในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การจัดการน้ำเสียชุมชน การตรวจสอบและควบคุมแหล่งกำเนิด การตรวจสอบและควบคุมยานพาหนะ การจัดการปัญหาหมอกควัน การจัดการมลพิษเชิงพื้นที่ 	<p>เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษผ่านทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ กลไก กฎหมาย ฐานข้อมูล การกำหนดนโยบาย การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม งานวิจัยและนวัตกรรม การให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม การสื่อสารและการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การดำเนินการตามกฎ ระเบียบ ข้อผูกพัน และข้อตกลงพันธกรณีระหว่างประเทศ</p> <ol style="list-style-type: none"> การบริหารจัดการในภาพรวม การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพด้านกฎหมาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ ในการจัดการมลพิษ การดำเนินงานตามพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง

สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ ภาคการท่องเที่ยว ภาคพลังงาน และภาคการขนส่ง ให้ใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างคุ้มค่า ใช้เทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในทุกๆระดับมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การบริโภคและการใช้ทรัพยากรที่พอดี

๑. การผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) สนับสนุนการปรับปรุงกระบวนการผลิตของผู้ประกอบการที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรพลังงานลดของเสีย นำของเสียหรือวัสดุผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตกลับมาใช้ใหม่การจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เมื่อเสื่อมสภาพ
- ๒) ส่งเสริมการออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-Design) ให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น นำกลับมาใช้ซ้ำได้หลายครั้ง กำหนดให้การผลิตสินค้ามีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้ในธรรมชาติไม่มีสารพิษ/สารอันตรายตกค้างหรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
- ๓) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของเสียจากกระบวนการผลิตระหว่างโรงงานอุตสาหกรรม (Waste Exchange System) และพัฒนาเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตเชื่อมโยงกันเพื่อลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด
- ๔) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการควบคุมการนำเข้าส่งออกเศษวัสดุรีไซเคิล และคุณภาพวัตถุดิบจากวัสดุรีไซเคิลแล้ว
- ๕) ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เป็นแรงจูงใจ ได้แก่ ลดภาษีเครื่องจักรอุปกรณ์ให้กับผู้ผลิตสินค้าลดภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดทำโปรแกรมส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสินค้าปกติในตลาดได้ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น
- ๖) กำหนดมาตรฐานรับรองสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดฉลากสินค้าและผลิตภัณฑ์และให้เพิ่มคำแนะนำขั้นตอน วิธีการทิ้ง จุดทิ้ง หรือการกำจัดซากผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๗) กำหนดให้มีหน่วยงานให้การรับรองฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco-Labeling) เพื่อส่งเสริมการผลิตและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement)
- ๘) ยกย่องระดับศักยภาพของภาคอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และขยายผลสู่ระบบห่วงโซ่อุปทาน (Green Supply Chain)

- ๙) ขยายผลหลักการดำเนินงานในลักษณะเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศให้กระจายไปตามภูมิภาคที่เป็นพื้นที่เป้าหมายการลงทุนทางเศรษฐกิจ
- ๑๐) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและประชาชนในกระบวนการทำธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อให้เกิดการแบ่งปันและเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- ๑๑) ศึกษาวิจัยระบบการประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และจัดทำคลังข้อมูลวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการกำหนดประเภทผลล้าสิ่งแวดล้อม
- ๑๒) การส่งเสริมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะไตรภาคีกับภาครัฐและภาคประชาชนในการลด เลิกผลิต หรือเลิกใช้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เกิดเป็นขยะมูลฝอยได้ง่าย ไม่คุ้มค่าในการนำกลับใช้ใหม่ กำจัดยากหรือเป็นปัญหาต่อระบบจัดการ รวมทั้งให้มีการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ซ้ำ ใช้ใหม่หรือกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการหลังการบริโภค ภายใต้หลักการ Corporate Social Responsibility (CSR) และหลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR)
- ๑๓) จัดทำทะเบียนการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษของภาคอุตสาหกรรม (Pollution Release and Transfer Registers : PRTR) โดยหน่วยงานราชการเป็นผู้ประเมินหรือคาดประมาณการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ เพื่อใช้ในการวางแผนและกำหนดมาตรการในการป้องกันปัญหามลพิษและการแก้ไขสถานการณ์ กรณีเกิดอุบัติเหตุภัยสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม
- ๑๔) ส่งเสริมกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) เคมีเขียว (Green Chemistry) และเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการที่จะนำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์ ภายใต้เงื่อนไขการดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตให้เกิดของเสียน้อยที่สุด ลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้ซ้ำ และการจัดการของเสียจากการผลิตด้วยการนำวัสดุกลับเข้าสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ และกระบวนการทางเคมีที่ลด ไม่ใช้ หรือก่อให้เกิดสารอันตรายตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ นับตั้งแต่การออกแบบการผลิต การใช้และการกำจัดขั้นตอนสุดท้าย
- ๑๕) ส่งเสริมให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่กำหนดแผนการดูแลดำเนินการควบคุมผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจรตั้งแต่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจนถึงขั้นตอนการกำจัดซากที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวไว้ในฉลากผลิตภัณฑ์ รวมถึงการเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบอย่างทั่วถึงผ่านสื่อต่าง ๆ

- ๑๖) ส่งเสริมให้เกิดฉลากผลิตภัณฑ์ที่มีการแสดงของระดับมาตรฐานการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมขั้นต่ำและขั้นสูง และต้องส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์ระดับต่ำให้สามารถพัฒนาไปสู่มาตรฐานระดับสูงได้
- ๑๗) ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับการผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่ต่ำตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์
- ๑๘) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดิจิทัลคอนเทนต์และเป็นผู้ให้บริการด้านดิจิทัลที่สำคัญของอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนที่สำคัญของโลก โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ (Zero Emission Vehicle: ZEV)
- ๑๙) จัดทำแนวทางการนำน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียของนิคมอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม กลับมาใช้ประโยชน์
- ๒๐) เชิญชวนให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์บำบัดน้ำเสียมาเข้ารับการตรวจสอบเพื่อรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)
- ๒๑) ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้อาคารของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และบ้านเรือน เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) และผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียน

๒. การผลิตภาคเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรทั้งการเพาะปลูก การปศุสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรให้มีกระบวนการผลิตในรูปแบบคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๒) ออกนโยบายให้สินค้าเกษตรที่เป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศทำการเกษตรโดยวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการเกิดมลพิษจากการทำการเกษตรและป้องกันการกัดกันทางการค้า
- ๓) ผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ตามแนวทางการบริหารจัดการเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ (Zoning) และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทำการเกษตรบนพื้นที่ต้นน้ำ
- ๔) ลดการใช้สารเคมีอันตรายโดยส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environmental Practices: BEP) หรือการใช้สารทดแทนสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่าในการเพาะปลูก
- ๕) ถอดบทเรียน Smart Farmer ต้นแบบด้านการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร นำไปขยายผลและเผยแพร่ไปใช้ในการปฏิบัติ

- ๖) กำหนดมาตรฐานรับรองสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๗) สื่อสารประชาสัมพันธ์เกษตรกรที่ได้รับรางวัลการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยกย่องเชิดชูให้มีการรับรู้ในวงกว้าง เพื่อเป็นแรงจูงใจต่อเกษตรกร
- ๘) พัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเพาะปลูกการปศุสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร ภายใต้วิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) ระบบการควบคุมความปลอดภัยของอาหารที่มีผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค (Hazard Analysis and Critical Control Points : HACCP) และหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practice : GMP) ตลอดห่วงโซ่ (Green Supply Chain) โดยให้มีมาตรฐานความปลอดภัยที่สูงขึ้นและไร้มลพิษ
- ๙) มุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ หรือออร์แกนิก (Organic) เพื่อยกระดับผลผลิตให้ได้คุณภาพและมีความปลอดภัยขึ้น โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี และลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก ซึ่งจะช่วยลดต้นทุน ส่งผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมถึงยังช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑๐) สนับสนุนให้เกษตรกรนำเทคโนโลยี Smart Farm มาปรับใช้ เพื่อลดต้นทุนการใช้สารเคมี ใช้น้ำในปริมาณที่เหมาะสมกับสภาพดิน ชนิดของพืช ภูมิอากาศ และเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตผลที่ปลอดภัย ได้คุณภาพ และปริมาณคงที่ตรงตามความต้องการและช่วงเวลาของตลาด รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรให้สูงขึ้น ตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model)
- ๑๑) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีชีวภาพให้เกิดการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และลดการเผาได้
- ๑๒) มุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยระดับสากล และส่งเสริมการทำเกษตรที่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- ๑๓) สนับสนุนองค์กรเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร (งานวิจัย ส่งเสริมคุณค่า การตลาด และการลงทุน)
- ๑๔) สนับสนุนและขยายเครือข่ายเกษตรสีเขียวที่มีการนำของเสียไปใช้ประโยชน์ (waste to energy)
- ๑๕) ให้การสนับสนุนงานวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ของภาคการเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร ให้มีความหลากหลายมากขึ้นในตลาด หรือนำการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์มาสร้างความน่าเชื่อถือ และเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกและสร้างทะเบียนสินค้าเกษตรของประเทศไทยต่อไป
- ๑๖) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรได้รับการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีกลไกการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ที่ส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy)

- ๑๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการมีการใช้สินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่ได้คุณภาพ
- ๑๘) ส่งเสริมให้มีการนำขยะอินทรีย์ในแหล่งกำเนิดไปใช้ประโยชน์ในภาคการเกษตร เช่น การนำไปเลี้ยงสัตว์ การนำไปผลิตก๊าซชีวภาพ

๓. การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) กำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เริ่มจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอ่อนไหว เช่น อุทยานแห่งชาติ พื้นที่เกาะ
- ๒) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้ผู้ประกอบการบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้ทรัพยากร เช่น น้ำ ไฟฟ้า พลังงาน ลดการเกิดของเสีย เช่น น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ ขยะวัสดุ บรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว และให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองฉลากสิ่งแวดล้อม
- ๓) จัดทำข้อควรปฏิบัติ (Do and Don't) สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไม่ทิ้งขยะในทะเล ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยลดการใช้วัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ โฟมถุงพลาสติก ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสื่อสาร ให้ข้อมูลคำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามข้อควรปฏิบัติดังกล่าว ผ่านธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- ๔) ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เป็นแรงจูงใจผู้ประกอบการบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ จัดทำโปรแกรมส่งเสริมการลงทุน ลดภาษีเงินได้นิติบุคคล อัตราเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจบริการท่องเที่ยวปกติในตลาดได้ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น
- ๕) พัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวไทยที่คำนึงถึงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และผลักดันไปสู่การรับรองมาตรฐานในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับสากล
- ๖) สื่อสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการท่องเที่ยวที่ได้รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เช่น การจัดทำทำเนียบนาม การมอบรางวัลประกาศนียบัตร การประชาสัมพันธ์ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ
- ๗) พัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพในรูปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Ecotourism) และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนสามารถบริหารจัดการเองได้

- ๘) ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ New Normal ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจองที่พักล่วงหน้าผ่านระบบออนไลน์ มีระบบจัดการขยะและของเสียที่ถูกหลักอนามัย ไม่สร้างขยะ อด เลิก การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือสามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ
- ๙) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองหรือชุมชนท้องถิ่น โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยท่องเที่ยวถิ่นสร้างเนื้อหาการท่องเที่ยว ตลอดจนบริหารจัดการเส้นทาง และจำนวนนักท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) รวมทั้งนำงานวิจัยเชิงพื้นที่ของสถาบันการศึกษาที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน มาขยายผลต่อยอดให้เป็นการท่องเที่ยวแบบลดมลพิษ ตามหลัก BCG Model และมีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจากนักท่องเที่ยว
- ๑๐) ส่งเสริมและยกระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น พื้นที่เกาะ ให้เป็นเขตปลอดมลพิษ เช่น การใช้พาหนะที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ การใช้รถยนต์และเรือที่ใช้ก๊าซธรรมชาติหรือไฟฟ้า การห้ามใช้ภาชนะที่ย่อยสลายยาก เช่น โฟม พลาสติก การกำหนดให้นักท่องเที่ยวมีการคัดแยกขยะและทิ้งขยะในจุดที่กำหนด รวมถึงวางระบบคัดแยก รวบรวม และการจัดการขยะพลาสติกและขยะประเภทอื่น สำหรับเรือท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว และต้องนำมากำจัดบนฝั่งตามที่กำหนด เป็นต้น
- ๑๑) สนับสนุนกลไกการให้บริการการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยวิถีไทย และวิถีชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๑๒) สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวคิด BCG โดยพัฒนาระบบการจัดการพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และการสนับสนุนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า หรือมาตรการอื่น ๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการท่องเที่ยว
- ๑๓) ส่งเสริมการลดพลาสติกและเลิกใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงอุทยานแห่งชาติ/อุทยานธรณี และสวนสัตว์

๔. การคมนาคมขนส่งและการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ส่งเสริมการใช้เครื่องยนต์และเชื้อเพลิงสะอาด ปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่และการจัดการจราจร และพัฒนาปรับปรุงวิธีการตรวจสอบสภาพรถยนต์ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงมาตรฐานใหม่ ๆ

- ๒) ใช้มาตรการลดปริมาณรถยนต์ส่วนบุคคลที่วิ่งในพื้นที่การจราจรหนาแน่น เช่น การจัด Zoning เพื่อควบคุมปริมาณการจราจรเฉพาะพื้นที่ การลดพื้นที่จราจรที่แบ่งให้กับรถยนต์ส่วนบุคคล การควบคุมสมรรถนะของเครื่องยนต์ (Performance)
- ๓) ยกระดับการผลิตยานพาหนะให้รองรับการยกระดับมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษ และคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง
- ๔) สนับสนุนการผลิตยานพาหนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยต่อยอดการใช้ก๊าซธรรมชาติ รถยนต์ตามค่าคาร์บอนไดออกไซด์ให้ครอบคลุมมลพิษอื่น การได้รับฉลากรับรอง การลดภาษียานพาหนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้ภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างยานยนต์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการผลิตเชิงพาณิชย์
- ๕) สนับสนุนให้เกิดการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มทางเลือกในการเดินทางขนส่งสาธารณะ มีการจัดระบบการขนส่งมวลชนที่ดี สะดวก เข้าถึงง่าย มีจุดเชื่อมต่อ สู่ระบบการเดินทางอื่น ควบคุมการกำหนดอัตราค่าโดยสารให้เหมาะสม และจัดสภาพแวดล้อมที่สะดวกต่อการเดินทางที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ เพิ่มการใช้จักรยานสำหรับการเดินทางระยะใกล้ๆ
- ๖) จัดทำทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษของภาคการขนส่ง (Pollution Release and Transfer Registers : PRTR) โดยหน่วยงานราชการเป็นผู้ประเมินหรือคาดประมาณการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ เพื่อใช้ในการวางแผนและกำหนดมาตรการในการป้องกันปัญหามลพิษและการแก้ไขสถานการณ์ กรณีเกิดอุบัติเหตุสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม
- ๗) สนับสนุนการใช้เชื้อเพลิงสะอาดสำหรับยานพาหนะ เช่น ไบโอดีเซล พลังงานไฮโดรเจน การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง และให้ใช้เทคโนโลยีถ่านหินสะอาด (Clean Coal Technology) เพื่อลดการเกิดมลพิษ
- ๘) กำหนดมาตรการในการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เข้มงวดสำหรับโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินและพลังงานทดแทน เช่น ก๊าซธรรมชาติ ชยะชีวมวล ยางรถยนต์เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย
- ๙) กำหนดมาตรการหรือระบบรองรับการกำจัดซากผลิตภัณฑ์ประเภทแบตเตอรี่ที่เกิดจากการสนับสนุนการใช้รถไฟฟ้า รถ Hybrid ผลิตภัณฑ์จากการใช้พลังงานทดแทน เช่น แผง Solar cell ในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ ส่งเสริมการ recycle แผงโซลาร์ เนื่องจากสามารถนำมา recycle ได้
- ๑๐) พัฒนามาตรฐานอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งด้านการจัดการของเสีย การใช้น้ำ พลังงาน การใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (กรณีปรับปรุง/ซ่อมแซมอาคาร) และสนับสนุนการใช้มาตรฐานการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร (Building Energy Code) เป็นลำดับแรก
- ๑๑) ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่มาแทนการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันการประกอบธุรกิจและการทำงาน เพื่อลดการเดินทาง
- ๑๒) ใช้กลไกทางด้านราคา เพื่อจูงใจให้ประชาชนใช้พลังงานสะอาด พลังงานทดแทน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานทั้งในภาคการผลิตไฟฟ้า คมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม

และการใช้ในครัวเรือนเพื่อลดการระบายมลพิษการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ๑๓) ปรับปรุงถนนโดยใช้วัสดุปูพื้นผิวถนนที่ช่วยลดการเกิดเสียงรบกวนควบคู่กับการจำกัด ความเร็วรถยนต์ ในเส้นทางที่ใกล้พื้นที่อ่อนไหวต่อเสียง อาทิ พื้นที่ชุมชน และพื้นที่อุทยาน เป็นต้น
- ๑๔) กำหนดการจัดเก็บภาษีรถยนต์ให้ครอบคลุมการระบายก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และค่าการระบาย มลพิษอื่น ๆ ตามมาตรฐานของรถยนต์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการผลิตรถยนต์ที่มาตรฐาน เข้มงวดโดยเร็ว
- ๑๕) กำหนดการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและภาษีท้องถิ่นสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงให้สอดคล้องกับ ปัญหามลพิษในแต่ละพื้นที่ และนำเงินภาษีท้องถิ่นกลับมาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษทาง อากาศในพื้นที่นั้น
- ๑๖) กำหนดแนวทางหรือระบบการรวบรวมซากรถยนต์ ซากแบตเตอรี่ของรถยนต์ไฟฟ้าที่หมดอายุ การใช้งาน และซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า เพื่อเข้าสู่ระบบการนำกลับมาใช้ใหม่ การกำจัดและ การรีไซเคิลอย่างเป็นระบบ และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ๑๗) ส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเพื่อนำมาใช้กับยานยนต์ โดยวางแผนส่งเสริม ให้เกิดการผลิต การจำหน่าย และการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้เพิ่มขึ้น อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน
- ๑๘) กำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อกำจัดรถยนต์เมื่อหมดสภาพการใช้งานแล้ว และกำหนด แนวทาง การกำจัดซากรถยนต์อย่างเหมาะสมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๑๙) จัดทำแผนการกำหนดสัดส่วนการผลิตและนำเข้ารถยนต์แต่ละประเภทให้สอดคล้องกับพลังงาน ที่มีใช้ในประเทศ เพื่อลดปริมาณการนำเข้าพลังงานเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ
- ๒๐) ส่งเสริมและสร้างระบบรองรับการทำงานแบบ Work From Home เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา การจราจรและเป็นการลดมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะในช่วงภาวะวิกฤตฝุ่นละออง
- ๒๑) ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการใช้งานรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ เช่น Zero Emission Vehicle (ZEV) EURO 5 และ EURO 6 เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการเลือกผลิต รถยนต์ที่มีมลพิษต่ำออกสู่ตลาด เนื่องจากต้นทุนการผลิตจะต่ำกว่ารถยนต์ที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมสูง
- ๒๒) การนำเทคโนโลยี AI (Artificial Intelligence) มาใช้ในการวางแผนการเดินทางในชีวิตประจำวัน เพื่อลดปัญหาการจราจร และช่วยลดปัญหามลพิษ
- ๒๓) พัฒนาระบบและเพิ่มการขนส่งสินค้าทางรางแทนการขนส่งทางถนน
- ๒๔) ส่งเสริมการใช้มาตรการใช้พลังงานทดแทนในภาคประชาสังคม ภาคครัวเรือน และการประกอบ อาชีพ เช่น การใช้โซลาร์เซลล์ในการส่องสว่าง การใช้ปั๊มน้ำสำหรับการเกษตร การอบตากสินค้า อาหารทางการเกษตร

- ๒๕) มีมาตรการลดผลกระทบที่จะส่งผลต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ดั้งเดิมและภาคการผลิตอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ เกษตรกรผู้ผลิตพืชพลังงาน
- ๒๖) เพิ่มปริมาณการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าภายในประเทศไทยในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป รถโดยสารสาธารณะในเมืองหลักปรับสู่ระบบการขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าทั้งหมด
- ๒๗) ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีสถานีอัดประจุไฟฟ้าอย่างเพียงพอครอบคลุมเส้นทางคมนาคมที่สำคัญทั่วประเทศ
- ๒๘) ระบบการขนส่งระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน เข้าถึงได้ง่าย ส่งเสริมให้มีระบบขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในประเทศไทย ให้มีความยั่งยืน

๕. การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) เพิ่มการกระตุ้นจิตสำนึก ปลุกฝังค่านิยมการบริโภคที่มีความพอดี สร้างความตระหนักในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเกิดค่านิยมการใช้ชีวิตประจำวันในการบริโภคให้มีความพอดี ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ
- ๒) ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ (Social Media) รวมทั้ง Mobile Application เพื่อสร้างกระแสให้เกิดค่านิยมในการบริโภคและการเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๓) ออกนโยบายรัฐบาลเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้าสู่พฤติกรรมกรบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น นำใบเสร็จมาลดภาษี จัดโปรแกรมส่งเสริมการซื้อและใช้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ออกบัตรสะสมแต้ม หรือบัตรสีเขียว (Green dot, Green card)
- ๔) ให้ภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Public Procurement) เพื่อสร้างตลาดสินค้า
- ๕) แก่โฆษณาว่าด้วยการพัสดุ เพื่ออำนวยความสะดวกหน่วยงานราชการในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มรายการสินค้าและบริการให้อยู่ในบัญชีแสดงสินค้ามากขึ้น
- ๖) สร้างการตัดสินใจกับผู้บริโภคให้เลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการแสดงตราคุณภาพหรือการติดฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco-Labeling) การแสดงคุณสมบัติของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- ๓) ออกเครื่องมือประเภทต่างๆ ทั้งมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อม ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ การใช้กลไกราคาที่แตกต่าง
- ๔) ส่งเสริมให้ธุรกิจ Startup หรือการใช้แอปพลิเคชัน ระบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ธุรกิจศูนย์ชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า ธุรกิจร้าน Refill Store นำบรรจุภัณฑ์มาเติมสินค้าเอง บรรจุภัณฑ์อาหารทานได้ แอปพลิเคชัน Green Shop ศูนย์รวมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมออนไลน์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น
- ๕) จัดทำโครงการที่ภาครัฐสนับสนุน หรือส่งเสริมการใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ภาครัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน หรือลดภาษี สำหรับการใช้บริการจองโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- ๑๐) ให้ประชาชนสนับสนุนการลดขยะพลาสติก ลดการใช้และปฏิเสธการรับผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ใช้เท่าที่จำเป็น ใช้ภาชนะที่ล้างทำความสะอาดได้ ปิ่นโต แก้วใช้ซ้ำ ใช้อุปกรณ์ใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก เช่น ถุงผ้า ตะกร้า อุปกรณ์อื่น สนับสนุนและใช้บริการร้านค้าที่ให้ความร่วมมือในการลดการใช้และงดการให้ผลิตภัณฑ์พลาสติก สนับสนุนการซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้บริการ Refill station และทิ้งภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกให้ถูกต้องตามสัญลักษณ์ที่ปรากฏ
- ๑๑) ยกกระดับให้หน่วยงานภาครัฐและร้านค้าในสถานที่ราชการเป็นต้นแบบการลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว โดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำ และรีไซเคิลง่าย ใช้เท่าที่จำเป็น คัดแยกเพื่อนำพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ และการทิ้งอย่างถูกต้อง
- ๑๒) รณรงค์และสร้างแคมเปญ (Campaign) ระดับประเทศเพื่อสื่อสารต่อสาธารณะภายใต้แนวทาง “งดการให้-ปฏิเสธการรับและลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียว” และสื่อสารให้ผู้จำหน่ายร้านค้าและประชาชนรับรู้และเข้าใจการจำแนกกลุ่มผลิตภัณฑ์พลาสติกและการทิ้งเมื่อใช้งานแล้ว ได้อย่างถูกต้อง
- ๑๓) มีมาตรการในการลดปริมาณขยะอาหาร (Food Waste) โดยการพัฒนาเทคโนโลยีในการส่งต่ออาหารส่วนเกินจากกิจกรรมในโรงแรม การจัดงาน สถานที่ท่องเที่ยวถึงกลุ่มที่มีความเปราะบางด้านอาหาร เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก ชุมชนแออัด
- ๑๔) ให้มีกลไกการสร้างองค์ความรู้ การผลิต บริการ และบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างแท้จริงในระดับชุมชน
- ๑๕) นำเกณฑ์ตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เรื่อง สัดส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการผลิตสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-Product/Eco-Service) หรือมีการจัดซื้อจัดจ้างและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Purchasing) มาดำเนินการควบคู่กันเพื่อส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- ๑๖) สนับสนุน ส่งเสริม มีมาตรการรองรับการเติบโตของ SMEs หรือมีกองทุนกู้ยืมสำหรับการพัฒนา SMEs ทุกขนาด เพื่อส่งเสริมการผลิตและการส่งออก ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสร้าง SMEs ให้มีมาตรฐานทันต่อกระแสโลก รวมทั้งพัฒนาและนำสินค้าและผลผลิตเข้าสู่ระบบการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การรองรับมาตรฐานและเครื่องหมายสิ่งแวดล้อม
- ๑๗) ส่งเสริม SMEs ไทยให้มีศักยภาพสูง ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีองค์ความรู้และนวัตกรรม โดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนารูปแบบธุรกิจ และเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ ให้สามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต อาทิ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือสินค้าและบริการด้านสุขภาพ
- ๑๘) สนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและย่อม (SMEs) นำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเทคโนโลยีมาปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อก้าวสู่ธุรกิจที่ยั่งยืนในยุคอุตสาหกรรม
- ๑๙) ส่งเสริมการจัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ตะกร้าเขียว) ประเภทผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำ และเชิญชวนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำขึ้นทะเบียนฉลากเขียว ตะกร้าเขียว ฉลากลด-โลกร้อน/ฉลากลดคาร์บอน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้อาคารหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และบ้านเรือนใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดน้ำ
- ๒๐) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการออกแบบและใช้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (Design for Environment : DfE) เพื่อให้สามารถใช้ซ้ำและรีไซเคิลได้ง่าย ลดการใช้วัสดุที่มีความเป็นอันตราย ลดการเติมสารอันตรายในผลิตภัณฑ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

ให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิด การจัดให้มีระบบจัดการของเสีย ทั้งจากภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคชุมชน ภาคการบริการ ภาคการท่องเที่ยว ภาคพลังงาน ภาคการขนส่ง โดยครอบคลุมการจัดการทั้งขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ ภาคอุตสาหกรรม สารอันตราย น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ

๑. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างและฟื้นฟูประสิทธิภาพสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิม
- ๒) กำหนดให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง โดยเฉพาะการแยกขยะอินทรีย์และของเสียอันตรายจากชุมชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวบรวมนำไปบำบัดและกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการต่อไป

- ๓) จัดระบบผู้คัดแยกขยะมูลฝอยรายย่อย (ซาเล้ง) ร้านค้าของเก่าและเครือข่ายกิจกรรมรีไซเคิล ชุมชนและตลาดนัดรีไซเคิล กำหนดมาตรฐานการประกอบการออกใบอนุญาต และกำกับดูแลให้ ถูกสุขลักษณะ
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก โดยการปรับปรุงเพิ่ม ประสิทธิภาพสถานที่กำจัดเดิมหรือจัดการขยะมูลฝอยตกค้างสะสม ซึ่งใช้รูปแบบเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ (Cluster) โดยเฉพาะ ในกลุ่มขนาดกลางและขนาดเล็กโดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานและรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานรองรับทั้งระบบเก็บรวบรวมขนส่ง สถานีขนถ่ายและ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนพื้นที่ที่ไม่สามารถส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม อาทิต พื้นที่เกาะ พื้นที่สูง พื้นที่หุบเขา ให้จัดการและกำจัดขยะมูลฝอยแยกเฉพาะในพื้นที่ตนเอง (Stand Alone) โดยเน้นการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ก่อนการกำจัดขั้นสุดท้าย
- ๕) จัดให้มีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานอย่างเหมาะสม
- ๖) กำหนดมาตรการจัดการขยะอาหารให้ครอบคลุมห่วงโซ่อุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ ผู้จำหน่าย กระจายสินค้าหรืออาหาร ผู้ประกอบการที่เป็นร้านอาหาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า จนถึง ระดับชุมชน เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าและตลาดสด โดยเน้นการลดขยะอาหาร (Food Waste) ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ภาครัฐและประชาชน การส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ๆ ในการป้องกันการเกิดขยะอาหาร และการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ขยะอินทรีย์ในเชิงธุรกิจ
- ๗) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กับสนับสนุนภาคเอกชนให้มีกลไกการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และส่งไปรีไซเคิล/บำบัดกำจัดอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR)
- ๘) ผลักดันให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้ง ๗๖ จังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการส่งของเสีย อันตรายจากชุมชน และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดไปกำจัด รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชนไปกำจัด
- ๙) พัฒนา และเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายจากชุมชน และ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน
- ๑๐) เพิ่มการจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายชุมชน โรงงานคัดแยกและรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และวัสดุรีไซเคิลอื่นที่ได้มาตรฐาน โดยให้กระจายครอบคลุม ทุกภูมิภาคเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งหรือใช้บริการศูนย์จัดการกากอุตสาหกรรม และ ควบคุมไม่ให้กลุ่มรับซื้อของเก่าผู้ประกอบการรายย่อย และชาวบ้านถอดแยกชิ้นส่วนเพื่อ ขายอย่างไม่ถูกต้อง

- ๑๑) ออกมาตรการในการป้องกันและควบคุมสินค้าด้อยคุณภาพ สินค้ามือสอง หรือสินค้าคุณภาพไม่ได้มาตรฐานที่มีอายุการใช้งานสั้นและเกิดมลพิษเข้ามาจำหน่ายและใช้งานในประเทศ
- ๑๒) กำหนดสถานบริการสาธารณสุขขนาดเล็ก ให้ควบคุมการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามระบบเอกสารกำกับกำกับการขนส่ง เช่นเดียวกับโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขขนาดใหญ่
- ๑๓) ผลักดันการออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลบังคับใช้
- ๑๔) สร้างและพัฒนาาระบบรองรับซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่จะมีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต ภายใต้นโยบายดิจิทัลไทยแลนด์หรือไทยแลนด์ 4.0
- ๑๕) ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณโดยรอบสถานที่บำบัด/กำจัดขยะมูลฝอยกำกับดูแลการเก็บขน บำบัด และกำจัดขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดทั้งของรัฐและเอกชน
- ๑๖) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก การวิจัยวัสดุทดแทนพลาสติกเพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทาง
- ๑๗) พัฒนานวัตกรรมการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและย่อยสลายง่าย
- ๑๘) ส่งเสริมธุรกิจ Startup ในการผลิตเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ง่าย (Decomposable Waste) โดยสนับสนุนให้ทุนวิจัยผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น สถาบันนวัตกรรมแห่งชาติ
- ๑๙) ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหามลพิษจากการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักในการลดปัญหามลพิษที่เกิดจากขยะและของเสียอันตรายจากชุมชน
- ๒๐) ส่งเสริมให้ยกเลิกการใช้พลาสติกครั้งเดียวทิ้ง (Single Use Plastic) และส่งเสริมการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)
- ๒๑) ผลักดันให้สถานประกอบการถอดแยกและโรงงานรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สร้างเครือข่ายเพื่อรวมกลุ่มในการรีไซเคิลให้ครบวงจรและมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดมลพิษต่ำและนำของเสียไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๒๒) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งลดการใช้สารอันตรายในเครื่องใช้ไฟฟ้า
- ๒๓) พัฒนาหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการในการกำกับดูแล ตรวจสอบ เพื่อควบคุมการระบายมลพิษจากระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอย เช่น การกำหนดมาตรฐาน/มาตรการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวางระบบการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวัง การกำหนดประเภท คุณลักษณะเทคโนโลยี

ที่จะนำมาใช้กำจัดมูลฝอย การจัดทำระบบอนุญาตและกำกับดูแลผู้รับจ้างกำจัดมูลฝอย การจัดทำแนวทางในการควบคุมการระบายของเสียจากระบบกำจัดขยะมูลฝอย

- ๒๔) การกำหนดมาตรฐาน การจัดทำแนวทางในการควบคุมการระบายของเสียจากระบบกำจัดขยะมูลฝอย
- ๒๕) บริหารจัดการขยะมูลฝอยบนเกาะ ลดการขนส่งขยะข้ามไปกำจัดบนแผ่นดินใหญ่ โดยให้มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทาง ตามมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยบนเกาะ
- ๒๖) กำหนดระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางตามประเภทที่สอดคล้องกับรูปแบบหรือเทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง และออกกฎระเบียบเพื่อให้ครัวเรือน-อาคาร-สำนักงานทุกแห่งคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยใช้กลไกแรงจูงใจและบทลงโทษ สนับสนุนการคืนประโยชน์กลับให้กับบ้านเรือน กิจกรรมบางประเภท หรือแหล่งกำเนิดขยะขนาดใหญ่ที่มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง
- ๒๗) พัฒนาแพลตฟอร์มการแลกเปลี่ยนของเสียจากขยะในการนำกลับไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะขยะพลาสติก ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะอาหาร
- ๒๘) สนับสนุนการใช้ขยะพลาสติกในประเทศ โดยการจำกัดการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ และส่งเสริมคัดแยกขยะพลาสติกไม่ว่าจะเป็นขยะพลาสติกที่มีอัตราการรีไซเคิลสูงหรือต่ำ เพื่อนำกลับเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ด้วยการพัฒนาศักยภาพชาเลนเจอร์และผู้ประกอบการรับซื้อของเก่า ธุรกิจรีไซเคิล การสร้างศูนย์อุตสาหกรรมรีไซเคิล (Recycle hub) และพัฒนา Digital platform ให้เป็นตลาดกลางซื้อขายขยะพลาสติก
- ๒๙) ควบคุมการนำเข้าหรือปรับเปลี่ยนรายการขยะอิเล็กทรอนิกส์บางประเภทเป็นสินค้าต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร
- ๓๐) จัดทำรูปแบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานการจัดการของเสียอันตรายชุมชนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการของเสียอันตรายชุมชนในภาพรวมของจังหวัด ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การเก็บกัก และการส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนด
- ๓๑) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการจัดการกากของเสียที่เกิดจากสถานประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้สอดคล้องตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ๒ ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ระบบเอกสารกำกับกากขนส่ง พ.ศ. ๒๕๔๗ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๓๒) เสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน แผนการดำเนินงาน และงบประมาณในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากสถานประกอบการ

ขนาดเล็ก อาทิ บุคลากรที่รับผิดชอบ จัดเตรียมและพัฒนาบุคลากรทั้งระดับผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๒

- ๓๓) พัฒนาเครื่องมือจัดการขยะอาหาร (Food Waste) เช่น เครื่องหมักปุ๋ยในครัวเรือนสำเร็จรูป ให้เข้าถึงกลุ่มหรือการจัดกิจกรรมที่มีแนวโน้มผลิตขยะอาหารเป็นจำนวนมากและบ่อยครั้ง
- ๓๔) ส่งเสริมให้มีการนำขยะหมุ่นเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยผ่านการปรับปรุงระบบการจัดการ การแก้ไขหรือกำหนดกฎระเบียบที่จำเป็น อาทิ การกำหนดมาตรการเชิงบังคับให้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การมีข้อกำหนดด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์พลาสติก ให้เอื้อต่อการรีไซเคิล การพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบ การแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้สิ่งแวดล้อม หรือสินค้าและบริการทางสุขภาพ
- ๓๕) ส่งเสริมให้มีการลดปริมาณขยะ ลดการใช้พลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารในสถานที่ราชการ ตลาดสด ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ศาสนสถาน และบ้านเรือน

๒. การจัดการกากอุตสาหกรรม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) จัดตั้งศูนย์จัดการกากอุตสาหกรรมแบบบูรณาการให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคและมีขีดความสามารถรองรับปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอในระยะยาว รวมถึงให้รองรับของเสียอันตรายชุมชนด้วย
- ๒) กำกับดูแลโรงงานที่ได้รับอนุญาตการบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมให้ดำเนินการได้ตามมาตรฐานและกฎระเบียบ
- ๓) ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณโดยรอบสถานที่กำจัดกากอุตสาหกรรมเพื่อเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ๔) ยกระดับมาตรฐานโรงงานรับบำบัด/กำจัดกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตรายให้มีระบบป้องกันการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ
- ๕) มีระบบการควบคุมตรวจสอบโรงงานให้บำบัดกำจัดของเสียอุตสาหกรรม ไม่ให้มีการลักลอบทิ้งหรือระบายของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
- ๖) สนับสนุนการนำของเสียมาใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทน การใช้เป็นเชื้อเพลิงผสม และการเผาเพื่อเอาพลังงาน
- ๗) นำระบบการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม มาประยุกต์ใช้กับเครือข่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อม/อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.)

- ๘) สนับสนุนการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนจากการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรม โดยจัดให้มีระบบข้อมูลสารอันตรายนำไปสู่การสืบค้นผู้ก่อ และแนวทางการฟื้นฟู/เยียวยากรณีได้รับผลกระทบรุนแรง

๓. การจัดการสารอันตรายในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ออกประกาศให้สารเคมีทางการเกษตรและอุตสาหกรรมที่ระบุอยู่ในพันธกรณีระหว่างประเทศเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายให้ครบทุกประเภท
- ๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดเก็บและการกำจัดทำลายสารอันตรายทางการเกษตรและอุตสาหกรรมที่คงค้างเสื่อมสภาพและซากบรรจุภัณฑ์สารเคมีที่ใช้แล้ว และแจ้งให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการ
- ๓) เผ่าระวัง ติดตามตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม เส้นทางขนส่งสารอันตรายและบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนจากกิจกรรมต่างๆ และจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง
- ๔) เผ่าระวังและติดตามตรวจสอบปริมาณการตกค้างของสารอันตรายทางการเกษตรในสิ่งแวดล้อมทั้งในตะกอนดิน ดิน น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน พืช และสัตว์ และจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง
- ๕) กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่ครอบคลุมสารอันตรายชนิดใหม่ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรวจพบบ่อยครั้ง
- ๖) ลดการใช้สารเคมี ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพ/สมุนไพรกำจัดศัตรูพืช หรือใช้วิธีธรรมชาติแทนเพื่อนำไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรปลอดสารเคมี
- ๗) ส่งเสริมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมต่ำ
- ๘) กำหนดมาตรการเพื่อการจัดทำทะเบียนการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) สารเคมีที่นำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการในระยะยาว
- ๙) กำหนดให้มีจุดจัดเก็บและทำลายบรรจุภัณฑ์สารเคมีที่ใช้แล้วให้ครอบคลุมพื้นที่ทางการเกษตร
- ๑๐) สร้างองค์ความรู้ในการจัดการและลดการใช้สารอันตรายในภาคการเกษตร เพื่อให้เกิดความตระหนักในการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร

๔. การจัดการน้ำเสียชุมชน

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในการอนุญาตและตรวจสอบการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่ด้อย

รับน้ำเสียจากทุกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย และผลักดันให้มีการควบคุมและตรวจสอบการระบายน้ำทิ้งจากที่ดินจัดสรรให้เป็นไปตามมาตรฐาน

- ๒) ปรับทิศทางการจัดการน้ำเสียรวมชุมชนให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับระบบจัดการน้ำเสียขนาดเล็กระดับชุมชน หรือกลุ่มอาคาร (Cluster Wastewater Treatment) หรือระบบบำบัดน้ำเสียแบบพึ่งพาธรรมชาติ
- ๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสร้างและปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ของตนเองให้มีศักยภาพและขยายระบบรวบรวมน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ โดยเฉพาะชุมชนเมืองในพื้นที่คุณภาพน้ำวิกฤต (พื้นที่ริมน้ำ) แหล่งท่องเที่ยว เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ เขตควบคุมมลพิษ และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสนับสนุนการศึกษาออกแบบรายละเอียด (Detail Design)
- ๔) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ให้บริการเพื่อนำรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle; PPP)
- ๕) ยกกระดับและรักษาคุณภาพน้ำให้เป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด โดยการลดมลพิษ ลดการทิ้งขยะ ลดการปล่อยสารเคมี ลดการเกิดน้ำเสีย และบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากภาคชุมชน ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยว และภาคการบริการ ก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ รวมทั้งส่งเสริมให้ใช้น้ำอย่างประหยัด และเพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่างๆ
- ๖) รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำทะเลและชายฝั่ง โดยเน้นการจัดการของเสียและมลพิษบนฝั่งจากภาคชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณการปล่อยของเสียลงแหล่งน้ำและไหลลงทะเล รวมถึงลดปัญหาขยะทะเลในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชายทะเล
- ๗) พัฒนานวัตกรรมจัดการน้ำเสียชุมชนให้มีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามมาตรฐานและมีคุณภาพดีเพียงพอที่จะนำน้ำทิ้งมาใช้ประโยชน์ใหม่อย่างเหมาะสมกับประเภทการนำไปใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นที่
- ๘) บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในการควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากสถานประกอบการที่อยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง เช่น ตลาดโรงแรม อาคารชุด รีสอร์ท ร้านอาหาร สถานบันเทิง และมีบทลงโทษที่เข้มงวดกับผู้กระทำผิด
- ๙) ส่งเสริมเกษตรกรและชุมชนให้ลดและเลิกการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของสารเคมีเกษตรออกสู่แหล่งน้ำ ทิ้งน้ำใต้ดิน แม่น้ำ ลำคลอง และไหลสู่แหล่งน้ำทะเล
- ๑๐) ส่งเสริมการติดตั้งถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปประสิทธิภาพสูง เพื่อควบคุมการจัดการน้ำเสียตั้งแต่ระดับครัวเรือน
- ๑๑) พัฒนาระบบการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม

๕. การตรวจสอบและควบคุมแหล่งกำเนิด

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) พัฒนาปรับปรุงมาตรฐาน มาตรการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดให้สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาประเทศ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีในการผลิตรูปแบบ

ของวิถีการใช้ชีวิตครอบคลุม ทั้งการปล่อยมลพิษจากแหล่งที่มีจุดกำเนิดแน่นอนและมีจุดกำเนิดไม่แน่นอน

- ๒) กำหนดมาตรการ แนวปฏิบัติที่ดี (Best Management Practice : BMP) และหลักเกณฑ์วิชาการ ในการควบคุมมลพิษแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีจุดปล่อยแน่นอน (Non-point source)
- ๓) นำระบบการรายงานผลการตรวจวัดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง (Continuous Emission Monitoring: CEMs) มาใช้ โดยขยายไปในกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ และเขตพัฒนาอุตสาหกรรม และให้หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน
- ๔) นำผลการติดตามตรวจสอบตามมาตรการรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ (IEE, EIA, E-HIA) รวมถึงการปฏิบัติตามประมวลหลักการปฏิบัติ (Code of practice : COP) ไปใช้ในการกำกับ บังคับใช้กฎหมาย อนุมัติ อนุญาต และต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ
- ๕) ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับผู้ก่อมลพิษ โดยให้ความสำคัญในพื้นที่วิกฤต พื้นที่เขตควบคุมมลพิษ และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเพิ่มศักยภาพในการจัดการมลพิษให้กับผู้ก่อมลพิษ ที่ละเมิดกฎหมาย และหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย
- ๖) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบกิจการที่อยู่ในชุมชน สถานประกอบการ ขนาดเล็กที่เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำหนดเป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมในการออกใบอนุญาตด้วย
- ๗) สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังเพื่อร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ระดับพื้นที่ และใช้กลไกเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบแหล่งกำเนิด เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม และสร้างแรงผลักดัน ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งมาตรการทางด้านฐานข้อมูลให้มีการดำเนินการ โดยหน่วยอนุญาตเพื่อสนับสนุนการควบคุม
- ๘) พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในส่วนกลางและระดับภูมิภาค
- ๙) จัดทำระบบอนุญาตระบายมลพิษ (Permitting System) เพื่อควบคุมการระบายน้ำเสียจาก แหล่งกำเนิดมลพิษให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับของแหล่งน้ำ
- ๑๐) สร้างแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือในการจัดการคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งสาธารณะ โดยการมอบรางวัลหรือประกาศนียบัตรให้กับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการจัดการด้านน้ำเสีย ดีเด่น เช่น Zero Discharge หรือ Net Zero

๖. การตรวจสอบและควบคุมยานพาหนะ

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานเครื่องยนต์ คุณภาพเชื้อเพลิง และมาตรฐานการระบายมลพิษจากยานพาหนะให้ทันกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมยานยนต์
- ๒) ให้นำผลการตรวจมลพิษจากยานพาหนะเชื่อมโยงกับการต่อทะเบียนประจำปี เพื่อให้ผู้ครอบครองยานพาหนะให้ความสำคัญและตระหนักในการบำรุงรักษาสภาพรถยนต์สม่ำเสมอ ตลอดจนการใช้งาน โดยให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานอนุญาตการต่อทะเบียนประจำปีของสถานตรวจสภาพรถยนต์ประจำปีและหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม
- ๓) ปรับปรุงมาตรฐานค่ามลพิษทางอากาศที่เกิดจากรถยนต์ใช้งานแล้วให้มีความเข้มงวดมากขึ้น
- ๔) สนับสนุนการปรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า และพัฒนามาตรฐานเครื่องยนต์ และมาตรฐานการระบายมลพิษจากยานพาหนะให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ
- ๕) พัฒนาและปรับปรุงเทคนิควิธีการสภาพรถยนต์ให้มีความเหมาะสมและถูกต้องมากยิ่งขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบคุณภาพของห้องปฏิบัติการเพื่อให้ผลการทดสอบมีความน่าเชื่อถือ และการดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ๖) กำหนดมาตรฐานและวิธีการตรวจสภาพเรือก่อนการต่ออนุญาตการใช้งาน
- ๗) ตรวจสอบมาตรฐานของรถไฟ หรือรถยนต์ไฟฟ้าให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว
- ๘) กำหนดมาตรการบริหารจัดการการจราจรเชิงพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อตรวจหามลพิษขณะรถวิ่ง แฉ่งนำมาใช้ประเมินและบริหารจัดการจราจร
- ๙) กำหนดมาตรการควบคุมการนำเข้าเครื่องยนต์เก่าจากต่างประเทศ
- ๑๐) กำหนดอัตราภาษีรถยนต์ประจำปีให้สอดคล้องกับปริมาณมลพิษที่ระบายออกมา
- ๑๑) จำกัดอายุการใช้งานของรถยนต์ โดยเฉพาะรถยนต์เก่าที่มีมาตรฐานต่ำกว่าระดับยูโร 3 เช่น ภาครัฐร่วมมือกับกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยานยนต์ส่งเสริมให้มีโครงการรถเก่าแลก รถใหม่
- ๑๒) การกำหนดให้มีการติดตั้งอุปกรณ์ลดมลพิษกับรถยนต์เก่าที่มีมาตรฐานต่ำกว่าระดับยูโร 4 เช่น ติดตั้งอุปกรณ์กรองฝุ่นรถยนต์ดีเซล (Diesel Particulate Filter : DPF)
- ๑๓) ยกกระดับมาตรฐานเครื่องมือตรวจวัดมลพิษและความถูกต้องแม่นยำในการตรวจวัดมลพิษ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในการตรวจวัดมลพิษจากยานพาหนะ
- ๑๔) พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานตรวจสภาพรถเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกรมการขนส่งทางบก (ตรอ.) สร้างความเชี่ยวชาญของการทำงานและการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส มีการกำหนดรายละเอียดการประเมินคุณสมบัติและการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

๗. การจัดการปัญหาหมอกควัน

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชนติดแนวเขตป่าอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน โดยไม่เผาป่า หรือเผาเศษวัสดุทางการเกษตร ติดตามเผาระวังพื้นที่เสี่ยงการเกิดไฟป่าและการเผา
- ๒) ดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในพื้นที่ทั่วไป ประกอบด้วย พื้นที่การเกษตร โดยส่งเสริมการจัดการเศษวัสดุการเกษตร การปรับรูปแบบการทำกรเกษตรควบคุมการเผา ควบคู่กับการสร้างวิถีการเกษตรปลอดการเผา และการงดการเผาในชุมชน งดเผาริมทาง รวมถึงการเผาในที่ดินว่างเปล่า ซึ่งเจ้าของที่ดินจะจัดการกับพื้นที่หรือกำจัดวัชพืช
- ๓) ให้ผู้ประกอบการและพ่อค้าคนกลางมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา เช่น จัดการเศษวัสดุการเกษตรรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรที่ได้รับการตรวจรับรองตามวิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ไม่รับซื้อผลผลิตที่มาจากการบุกรุก/เผาป่า
- ๔) ดำเนินงานตามข้อตกลงอาเซียนด้านการจัดการหมอกควันข้ามแดนและผลักดันการดำเนินการตามกรอบโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควัน (ASEAN Haze-Free Roadmap) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
- ๕) จัดการกับปัญหาหมอกควันโดยคำนึงถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความยากจนและวิถีชีวิต การควบคุมการเผาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการให้ความรู้แก่ประชาชนถึงผลกระทบจากปัญหาหมอกควันต่อสุขภาพของประชาชน
- ๖) ขยายการใช้วิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) เป็นมาตรฐานบังคับสำหรับพืชทางการเกษตรที่เป็นสาเหตุของการลักลอบเผาในที่โล่ง เช่น อ้อย เป็นต้น
- ๗) สื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย และสร้างความร่วมมือให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน
- ๘) พัฒนาเครื่องมือ/ระบบที่นำมาใช้ในการคาดการณ์และแจ้งเตือนสถานการณ์มลพิษทางอากาศ
- ๙) บริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่เกษตรกรรมและบริหารจัดการการเผาอย่างเป็นระบบ โดยใช้แอปพลิเคชัน "Burn Check" ให้เกษตรกรลงทะเบียนชิงเผา เพื่อกระจายการเผาไม่ให้เกิดจุดตัวลดปัญหามลพิษทางอากาศ

๘. การจัดการมลพิษเชิงพื้นที่

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) กำหนดมาตรการป้องกันและจัดการมลพิษเพื่อรองรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมและ/หรือในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ
- ๒) กำกับดูแลและติดตามการประกอบกิจการในพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ให้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่รอบนอก รวมถึงการเผาระวังผลกระทบต่อสุขภาพ

- ๓) สร้างกลไกการจัดการเชิงพื้นที่ โดยชุมชนและการอยู่ร่วมกันของชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อยกระดับศักยภาพชุมชน และสร้างชุมชนเข้มแข็ง
- ๔) จัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการใช้มาตรการในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำเชิงพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ EEC ประสบปัญหามลพิษจากการพัฒนา (อุตสาหกรรม ชุมชน เกษตร) และส่งผลกระทบต่อเชิงลุ่มน้ำ ต้องมีการบริหารจัดการเชิงลุ่มน้ำ
- ๕) เร่งรัดการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่วิกฤต ได้แก่ พื้นที่เขตควบคุมมลพิษ หมู่บ้าน/ชุมชน ที่ประกอบอาชีพคัดแยกชิ้นส่วนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถูกต้อง พื้นที่เหมืองแร่ที่มีปัญหาการปนเปื้อน
- ๖) กำหนดมาตรการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยในพื้นที่เกาะและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
- ๗) เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดต่อเหตุฉุกเฉินด้านมลพิษ เช่น การรั่วไหลของสารเคมี อุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมี การเกิดเพลิงไหม้จากสารเคมี น้ำมันรั่วไหล
- ๘) เชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานในเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม มลพิษจากแหล่งกำเนิด ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยจากภาวะมลพิษ เพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์มลพิษในพื้นที่
- ๙) สร้างการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ระหว่างหน่วยงานกับชุมชน เพื่อสร้างการรับข้อมูลข่าวสาร และสร้างความร่วมมือในการจัดการมลพิษในเชิงพื้นที่
- ๑๐) จัดทำแผนที่เสียงเชิงกลยุทธ์ (Strategic noise map) เพื่อประเมินพื้นที่ผลกระทบทางเสียงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดต่างๆ และนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางและดำเนินการจัดการปัญหาตามความเหมาะสม
- ๑๑) จัดทำหรือปรับปรุงผังเมืองให้เหมาะสมกับกิจกรรมการบินเพื่อป้องกันผลกระทบทางเสียง โดยสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการบิน รวมถึงการป้องกันการสร้างอาคาร สิ่งปลูกสร้างใหม่และการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมการบิน
- ๑๒) จัดทำระบบการประเมิน รายงานบัญชีการระบายนพิษในพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ๑๓) สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการประเมินปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากสถานประกอบการ ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่
- ๑๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เศรษฐกิจและเมืองหลักให้มีประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะด้านการคมนาคมขนส่งในเมือง พัฒนาระบบสารสนเทศดิจิทัลให้ครอบคลุมเข้าถึงได้ เพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและพัฒนาปัจจัยดึงดูดการพัฒนาสู่ภูมิภาค (Pull Factors) อย่างต่อเนื่อง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเกิดความยั่งยืน (Eco-living)
- ๑๕) มีการจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ที่ประสบภัยธรรมชาติซ้ำซาก และพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเผชิญกับผลกระทบที่รุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการใช้มาตรการป้องกันภัยที่ยั่งยืนและมาตรการการปรับตัวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการดำเนินชีวิตของประชาชน
- ๑๖) กำหนดเป้าหมายการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ ทั้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งก่อสร้าง

- ๑๗) พัฒนาระบบการจัดการภัย การคาดการณ์ การเตือนภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟูหลังเกิดภัยให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ

เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษผ่านทรัพยากรมนุษย์ องค์กรความรู้ กลไก กฎหมาย ฐานข้อมูล การกำหนดนโยบาย การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม งานวิจัยและนวัตกรรม การให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม การสื่อสารและการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อผูกพัน และข้อตกลงพันธกรณีระหว่างประเทศ

๑. การบริหารจัดการในภาพรวม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ศึกษาและกำหนดศักยภาพการรองรับมลพิษของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบ การพิจารณากำหนดประเภทและจำนวนสถานประกอบการในพื้นที่สำคัญ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นเป้าหมายของพัฒนา เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่เขตอุตสาหกรรมหลัก
- ๒) กำหนดให้มีตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะตัวชี้วัดร่วมเชื่อมโยงจากระดับกระทรวง กรม จังหวัดจนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดการมลพิษ อาทิ การให้รางวัลยกย่องเชิดชูการรายงานสาธารณะ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานของ อปท. เป็นต้น
- ๔) เพิ่มการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะมลพิษที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบและมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) สารประกอบกลุ่มโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs) และพยากรณ์สถานการณ์มลพิษเพื่อแจ้งเตือนแก่ประชาชนโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา
- ๕) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพิจารณาการกำหนดทิศทางจากดัชนีชี้วัดการเติบโตที่คำนึงถึงต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (Green GDP) เป็นหลัก
- ๖) ใช้กระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) ในการบริหารพื้นที่พัฒนาหรือโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ทุกแห่ง เพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- ๗) เตรียมการล่วงหน้าในการจัดทำมาตรการรองรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Green Precautionary) ที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ อาทิ รูปแบบของเมือง รูปแบบของวิถีการใช้ชีวิตโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ การเป็นภูมิภาค

อาเซียน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาพลังงานทางเลือกใหม่ปัญหามลพิษ
ข้ามแดน

- ๘) พัฒนาระบบข้อมูลกลางของประเทศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดมลพิษ คุณภาพสิ่งแวดล้อม
ในภาพรวมของประเทศหรือรายพื้นที่ สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ เพื่อใช้เป็น
ศูนย์กลางข้อมูลที่จะเปิดเผยต่อสาธารณะ เชื่อมโยงการใช้ประโยชน์ระหว่างหน่วยงานและ
นำมาใช้ในการบริหารจัดการมลพิษทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่
- ๙) ส่งเสริมศักยภาพของท้องถิ่นในการจัดทำข้อมูลบัญชีการระบายมลพิษในพื้นที่ ปรับปรุงระบบ
อย่างต่อเนื่อง และนำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างเหมาะสม
- ๑๐) พัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

๒. การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคม

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการต่อไปในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) กำหนดเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยมลพิษ เช่น ภาษี
การระบายมลพิษทางน้ำ ภาษีน้ำมัน เพิ่มภาษีรถยนต์เก่าหรือรถยนต์ที่ปล่อยมลพิษมาก
ค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย ค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสีย
ค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะอาหาร (Food Waste)
- ๒) กำหนดประเภทกิจการที่มีความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้จัดทำหลักประกัน
ความเสี่ยงในการที่จะก่อให้เกิดมลพิษ โดยให้ครอบคลุมถึงการชดเชยให้ผู้ได้รับผลกระทบและ
การฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมและพัฒนาเป็นกองทุนเพื่อประกันความเสี่ยง หรือกองทุนฟื้นฟู
สำหรับกิจการที่มีความเสี่ยง
- ๓) ใช้มาตรการทางสังคมในการติดตาม เฝ้าระวัง ตรวจสอบแจ้งข้อมูลข่าวสาร ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย
สิ่งแวดล้อมการส่งเสริมให้สื่อมวลชนและนักข่าว ประชาชนช่วยติดตามดูแลสิ่งแวดล้อม
- ๔) กำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมธุรกิจที่ช่วยลดมลพิษ ตามแนวทางการพัฒนา
เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy :
BCG Model) และเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ
- ๕) กำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่นำมาใช้ในการจัดการมลพิษ เช่น การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม
เพื่อนำมาใช้ในการกำจัดซากรถยนต์ ซากแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้าที่หมดสภาพการใช้งานแล้ว

๓. การเพิ่มประสิทธิภาพด้านกฎหมาย

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) กำหนดให้หน่วยงานซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายอื่นๆ นำมาตรการหรือมาตรฐานตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมมากำหนดเป็นเงื่อนไขในการสั่งอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาต โดยให้ถือเป็นเงื่อนไขที่กำหนดตามกฎหมายในเรื่องนั้นด้วย
- ๒) ปรับปรุงกฎระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- ๓) ปรับปรุงกฎระเบียบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่น เพื่อให้มีอำนาจในการควบคุม กำกับ ดูแลการประกอบกิจการ
- ๔) ออกกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีการระบายมลพิษทางน้ำ
- ๕) ทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ เป็นระยะเพื่อให้เอื้อต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพการเพิ่มประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อมและการเยียวยาความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม
- ๖) ออกพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ก่อมลพิษมีการจัดการมลพิษและเปลี่ยนพฤติกรรมให้ลดมลพิษ
- ๗) พัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมการจัดการที่ต้นทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle) ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต การบริโภค และการจัดการภายหลังจากการบริโภค โดยการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsible: EPR) เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนของเสียให้เป็นไปตามนโยบายขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยระบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy)
- ๘) พัฒนาระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะ เช่น การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เป็นต้น
- ๙) ออกกฎหมายเพื่อการจัดเก็บมลพิษทางอากาศจากภาคอุตสาหกรรมและยานยนต์
- ๑๐) พัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการภาครัฐให้ทันสมัย ไม่ซ้ำซ้อน มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศไปสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand

๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ ในการจัดการมลพิษ

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) เพิ่มบทบาทของชุมชนในการร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน มีการติดตาม ดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน แหล่งน้ำ การจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะมูลฝอย สารอันตราย และของเสียอันตรายชุมชน การจราจร การไม่เผาในที่โล่ง การจัดการพื้นที่สีเขียว

- ๒) สนับสนุนและบูรณาการการวิจัยร่วมกัน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม
- ๓) จัดทำพื้นที่ต้นแบบศูนย์การเรียนรู้หรือกรณีตัวอย่างในการจัดการมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการของเสียอันตรายและสารอันตราย และเผยแพร่ในระดับครัวเรือน และระดับประเทศ
- ๔) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐเพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ เข้าใจ สนับสนุนและลดการต่อต้านการดำเนินงานในการจัดการสิ่งแวดล้อม
- ๕) สร้างศักยภาพของสื่อมวลชนด้านสิ่งแวดล้อมให้มีการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้านมลพิษ เพื่อเพิ่มความตระหนักและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านมลพิษให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
- ๖) จัดทำข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการจัดการมลพิษในรูปแบบที่เข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับประชาชนในวงกว้าง เช่น Infographic ใช้สื่อและสื่อทางสังคมทั้งรูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ เช่น Line Facebook Mobile Application สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในช่วงวัยต่างๆ
- ๗) พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการมลพิษในลักษณะองค์รวมไปสู่การทำงานเชิงประเด็น/เชิงวาระ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันและกระจายการจัดการมลพิษจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นและชุมชนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในทิศทางนโยบาย เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันและมีความยืดหยุ่นในการดำเนินการ และสนับสนุนการจัดตั้งพันธมิตรความร่วมมือท้องถิ่นและชุมชน
- ๘) สนับสนุนการใช้ภาคีเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) และเครือข่ายอื่นร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ร่วมกันติดตามตรวจสอบการแก้ไขปัญหา มลพิษ ติดตามเฝ้าระวังการระบายมลพิษจากการประกอบกิจการ การแจ้งข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม

๕. การดำเนินงานตามพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้แก่

มาตรการ

- ๑) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามข้อผูกพันและพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ
- ๒) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อควบคุมมลพิษจากยานพาหนะ และการกำจัดขารถยนต์และส่วนควบคุมต่าง ๆ ของรถยนต์

- ๓) สร้างเวที/ช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทางวิชาการในการแก้ไขปัญหามลพิษจากต่างประเทศ
- ๔) ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษข้ามแดนโดยใช้กลไกในทุกๆระดับ

๕. การขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

การขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และมาตรการไปสู่แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อผลักดันให้มาตรการการดำเนินงานภายใต้แผนได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งการดำเนินการจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยกลไกการขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑) ประชาสัมพันธ์แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ โดยการสื่อสารผ่านหลายช่องทาง เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ เสริมสร้างความเข้าใจในแนวคิดแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก มีความเข้าใจ ความพร้อม และมีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และให้ทราบถึงบทบาทความรับผิดชอบของตนที่จะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่

๒) บูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์และมาตรการภายใต้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เช่น การลงนามคำรับรองการปฏิบัติงานเพื่อสร้างพันธสัญญาระหว่างหน่วยงาน การกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่จะบูรณาการและประสานงานร่วมกัน กำหนดตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) กับหน่วยงานต่างที่เกี่ยวข้อง

๓) ใช้ระบบงบประมาณและแหล่งงบประมาณต่างๆ เป็นกลไกผลักดันการดำเนินงานจัดการมลพิษ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๔) ให้เครือข่ายภาคประชาสังคม เช่น อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ประสานกับภาคประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และเครือข่ายประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์และมาตรการภายใต้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๕) จัดทำระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ โดยติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ในระยะครึ่งแผน เพื่อนำผลไปปรับปรุงแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ในช่วงครึ่งหลังของแผน (ช่วงปี ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘) และติดตามประเมินผลในระยะสิ้นสุดแผน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนจัดการมลพิษฉบับต่อไป และประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี ตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การวางแผนจัดการมลพิษต่อไป

.....

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๙๘ ๒๔๕๐ โทรสาร ๐ ๒๒๙๘ ๕๓๙๔
www.pcd.go.th